

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY

FAKULTA BEZPEČNOSTNĚ PRÁVNÍ

Katedra společenských věd

**Rizika užívání alkoholu u mládeže a strategie prevence v regionu
Turnovska**

Bakalářská práce

**(The risk of alcohol use among young people and preventiv strategies in
the Turnov region)**

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Josef Dubský

AUTOR PRÁCE

Jan Dědeček

Praha

2024

Čestné prohlášení.

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma „Rizika užívání alkoholu u mládeže a strategie prevence v regionu Turnovska“, jsem vypracoval samostatně a s použitím uvedené literatury a pramenů.

V Praze, dne

.....

Jan Dědeček

ANOTACE

Název práce:	Rizika užívání alkoholu u mládeže a strategie prevence v regionu Turnovska
Autor práce:	Jan Dědeček
Škola:	Policejní akademie České republiky v Praze
Fakulta:	Bezpečnostně právní
Katedra:	Společenských věd
Vedoucí práce:	Mgr. Josef Dubský
Předmět:	Sociologie
Datum odevzdání:	15. března 2024
Počet stran:	55
Počet příloh:	2
Odkazy na zdroje:	V odkazech na zdroje byla využita Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů dle dokumentu oddělení vědeckých informací Policejní akademie ČR v Praze.
Klíčová slova:	alkohol, alkoholová závislost, COVID-19, mládež, ESPAD, prevence

Tato bakalářská práce je zaměřena na problematiku konzumace alkoholu mládeží zejména v době pandemie COVID-19, během probíhajícího omezení školní docházky, kdy došlo k uzavření škol a výuka byla pouze online. Tato práce se skládá ze dvou částí. První část je teoretická, druhá část je praktická. Teoretická část je složena pěti kapitol. První kapitola je věnována alkoholu a jeho rozdělení, způsobům užívání, rizikům užívání a léčbě závislosti na alkoholu. Druhá kapitola je o mládeži a rizikovém chování mládeže, alkoholu

v legislativě ČR a metodám zjišťování. Třetí kapitola je o pandemii COVID-19 a omezeních společnosti ve vztahu k mládeži a konzumaci alkoholu. Čtvrtá kapitola se věnuje Evropské školní studii o alkoholu a jiných drogách – ESPAD, metodice této studie a české části studie. Pátá kapitola je o regionu Turnovska. Dále následuje praktická část, jenž se věnuje vyhodnocení provedeného dotazníkového šetření na oslovených středních školách v regionu Turnovska, dále vyhodnocení strukturovaného rozhovoru s metodiky prevence zúčastněných středních škol. Součástí práce je příloha ve formě standardizovaného dotazníku.

Key words: alcohol, alcohol dependence, COVID-19, youth, ESPAD, preventiv

ANNOTATION

This bachelor thesis focuses on the issue of alcohol consumption by youth, particularly during the COVID-19 pandemic, during the ongoing school closures and online-only education. This thesis consists of two parts. The first part is theoretical and the second part is practical. The theoretical part is composed of five chapters. The first chapter is devoted to alcohol and its distribution, methods of use, risks of use and treatment of alcohol dependence. The second chapter is about youth and youth risk behaviour, alcohol in the legislation of the Czech Republic and methods of detection. The third chapter is about the COVID-19 pandemic and the limitations of society in relation to youth and alcohol consumption. The fourth chapter deals with the European School Study on Alcohol and Other Drugs - ESPAD, its methodology and the Czech part of the study. The fifth chapter is about the Turnov region. Then follows the practical part, which is devoted to the evaluation of the questionnaire survey conducted in the contacted secondary schools in the Turnov region, as well as the evaluation of the structured interview with the prevention methodologists of the participating secondary schools. The work includes an annex in the form of a standardized questionnaire.

Obsah

ÚVOD.....	7
TEORETICKÁ ČÁST.....	8
1. Alkohol.....	8
1.1. Alkoholické nápoje.....	9
1.2. Způsoby užívání alkoholu.....	11
1.3. Alkoholová závislost a účinky alkoholu.....	11
1.4. Rozdělení uživatelů alkoholu.....	13
1.5. Alkoholová kriminalita.....	15
1.6. Zdravotní rizika spojená s užíváním alkoholu.....	17
1.7. Léčba závislosti na alkoholu.....	19
2. Mládež.....	22
2.1. Rizikové chování mládeže ve vztahu k alkoholu, prevence.....	22
2.2. Alkohol v legislativě České republiky.....	24
2.3. Obvodní oddělení Policie České republiky Turnov.....	27
2.4. Metody zjišťování alkoholu.....	27
3. COVID-19.....	29
3.1. Omezení způsobená pandemií COVID-19 ve vztahu k mládeži.....	30
3.2. Omezení způsobená pandemií COVID-19 ve vztahu ke konzumaci alkoholu.....	31
4. Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách ESPAD.....	31
4.1. Metodika ESPAD.....	32
4.2. Česká část studie ESPAD ve vztahu k alkoholu.....	33
5. Region Turnovska.....	33
Střední školy na Turnovsku.....	34
5.1. Organizace na Turnovsku se zaměřením na řešení problematiky drog a alkoholu, jako negativních sociálně patologických jevů.....	34
PRAKTICKÁ ČÁST.....	36
1.1 Vymezení rozsahu provedeného dotazníkového šetření.....	36
1.2 Dostupnost alkoholu pro mládež.....	37
1.2.1 Pivo.....	37
1.2.2 Cider.....	38
1.2.3 Sladké alkoholické nápoje.....	39

1.2.4 Víno.....	39
1.2.5 Destiláty, pálenky	40
2.1 Preferované druhy alkoholu, jejich množství	41
2.2 První zkušenost s alkoholem	42
2.3 Frekvence konzumace alkoholu.....	43
2.4 Frekvence konzumace alkoholu v porovnání mezi obdobími domácí výuky a současností.....	47
2.5 Vyhodnocení rozhovoru s metodiky prevence zúčastněných škol	48
ZÁVĚR	48
POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY.....	50
PŘÍLOHY	54

ÚVOD

Problematika užívání alkoholu u mládeže představuje závažný celospolečenský problém, jenž může mít značné dopady na zdraví a život mladého člověka. Nadměrná konzumace alkoholu od brzkého věku s sebou nese značná rizika nejen zdravotní, z hlediska rizika poškození jater, mozku apod., dále také ale riziko psychických potíží a v neposlední řadě riziko sociálních problémů. V české společnosti je alkohol vnímán jako běžnou součástí života a jeho negativní vliv je marginalizovaný nebo přehlížen. Česká republika je ve světě dokonce známa svou kulturou pití piva. Tato práce sleduje zejména konzumaci alkoholu během pandemie COVID-19, neboť světovou společnost postihla pandemie do té doby neznámé nemoci - viru, jenž mutoval a byl vysoce infekční. Přenášel se pomocí kapének. Tato kombinace z neznámých důsledků nakažení, o kterém se zejména v začátcích vědělo pouze to, že napadá plíce, tak přinesla mimořádné nároky na běžnou populaci, jenž se musela vypořádat s tímto nebezpečím. V České republice z důvodu ochrany zdraví tak docházelo k masivnímu omezování společnosti, zavírání podniků a výuka byla přenesena do online prostoru. Bylo zakázáno setkávání osob mimo rodinu apod. Tímto masivním omezováním došlo k výraznému narušení sociálních vazeb a mimořádné nároky na mládež a jejich psychiku, neboť ze dne na den jim bylo zakázáno vídat se s kamarády, chodit sportovat nebo vyjít ven mimo povolené hodiny.

Cílem této bakalářské práce je deskripce a analýza souboru relevantních poznatků fenoménu závislosti na alkoholu u sociální skupiny mládeže v regionu Turnovska. Tohoto cíle bude dosaženo pomocí komparace primárních výsledků vlastního šetření s výsledky studií ESPAD, sekundární komparace dat literárních zdrojů k tématu. Region Turnovska byl vybrán z důvodu, že se jedná o region, ve kterém jsem sám pandemii COVID-19 strávil. Základní výzkumnou otázkou je, zda konzumace alkoholu mládeže během pandemie COVID-19 v období domácí výuky vzrostla, stagnovala nebo naopak klesla oproti předchozímu evropskému a českému průměru zjištěnému ze studie ESPAD.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Alkohol

Alkohol má původ z arabského slova al-kahal, kdy původně znamenalo velmi jemnou substanci, vinný extrakt jenž vyráběli alchymisté.¹ Alkohol patří k nejstarším návykovým látkám. „Alkohol a jeho účinky poznali lidé zřejmě již ve starověku. Ve formě vína je znám lidstvu více než osm tisíc let. Je o něm zmínka již v Eposu o Gilgamešovi, který pochází z 3.-4. Tisíciletí př. n. l. Také na hliněné tabulce pocházející z roku 2200 př. n. l. je uveden předpis lékaře na přípravu medicínálního vína. Čistý alkohol byl poprvé získán až v 11. století n. l. na jihu Itálie.“²

Z pohledu chemie je alkohol „Sloučenina s funkční skupinou –OH vázanou k atomu uhlíku, který je součástí nasyceného řetězce. Formálně vznikají náhradou atomu vodíku ve vodě alkylem či cykloalkylem.“³ Alkoholy mají dále různé chemické druhy, jako je methylalkohol – zkráceně metanol, ethylalkohol – zkráceně ethanol, dále např. propylalkohol a jiné... K pojmu alkohol lze také uvést, že „Alkohol (chemicky etylalkohol, etanol) vzniká chemickým procesem kvašení z rostlinných cukrů. Vyšší koncentrace se dosahuje destilací. Konzumuje se ve formě alkoholických nápojů. Při nedokonalých chemických procesech vzniká směs etylalkoholu s metylalkoholem (metanolem), který je silným nervovým jedem“.⁴

Alkohol patří do skupiny látek hromadně označovaných jako droga. V publikaci Úvod do sociální patologie z roku 2010 od prof. Sekota je definována „droga jako

¹URBAN, Lukáš; DUBSKÝ, Josef; BAJURA, Jan. *Sociální deviace*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 231 s. ISBN 978-80-7380-397-1. s. 128.

²ŠEDIVÝ, V., VÁLKOVÁ, H. *Lidé, alkohol a drogy*. Praha: Naše vojsko, 1988, 160 s. ISBN 28-049-88. s. 22.

³E-learning VŠCHT Praha [online]. Copyright ©9 [cit. 02.02.2023]. Dostupné z: https://e-learning.vscht.cz/knihy/uid_es-007/chemicky_slovník.pdf. s. 5.

⁴GRIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3. s. 313.

látka vyvolávající stav tělesné či duševní závislosti u osob, které ji pravidelně či dlouhodobě užívají“.⁵

Český právní řád sice výslovně neužívá pojem droga, nicméně drogu lze obecně chápat jako látku která:

- a) *„Působí na psychiku člověka, ovlivňuje jeho vnímání a prožívání vnitřního a vnějšího světa.*
- b) *Má tzv. potenciál závislosti, tj. schopnost vyvolávat závislost“.⁶*

Schopností vyvolávat závislost, nebo jinými slovy lze říci návyk, alkohol disponuje. Proto jej takto již v českém právním řádu nalzáme.

V § 130 zákona č. 40/2009 Sb., je napsáno, že *„návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování“.⁷*

V § 2 písm. a) zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, je napsáno, že pro účely tohoto zákona se rozumí *„návykovou látkou alkohol, tabák, omamné a psychotropní látky a jiné látky s psychoaktivními účinky, jejichž užívání může vést nebo se podílet na vzniku a rozvoji duševních poruch a poruch chování“.⁸*

Tímto jsme si definovali, pojem alkohol. Alkohol jako droga – návyková látka je nejčastěji užíván v potravinářství ve formě alkoholických nápojů. S alkoholem se můžeme setkat i dále v jiných formách, například v oblasti drogerie, kdy se užívá jako příměs do čisticích prostředků. V lékařství jej zase využíváme k dezinfekci. Pro účely této práce nás však zajímá užívání alkoholu ve formě alkoholického nápoje. Proto si nyní rozebereme dělení alkoholického nápoje.

1.1. Alkoholické nápoje.

Alkoholickým nápojem není z hlediska legislativy každý nápoj, který obsahuje alkohol. V České republice je přípustný objem alkoholu v nealkoholickém nápoji nejvýše do 0,5% objemových etanolu měřených při teplotě 20°C. Tento údaj lze

⁵SEKOT, Aleš. *Úvod do sociální patologie*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5261-1. s. 15.

⁶GRIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3. s. 312.

⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, ve znění zákona č. 429/2022 Sb., (trestní zákoník).

⁸ Zákon č. 65/2017 Sb., *o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek*, ve znění zákona č. 220/2021 Sb.,

zjistit z § 2 písmena a) vyhlášky č. 248/2018 Sb., o požadavcích na nápoje, kvasný ocet a droždí.⁹

V § 2 písm. f) zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek je uvedeno, že pro účely tohoto zákona se rozumí „*alkoholickým nápojem nápoj obsahující více než 0,5 % objemových etanolu*“¹⁰

Alkoholické nápoje mají následně další základní dělení dle druhu. Pro účely této práce zde bude alkohol rozdělen do pěti základních kategorií, kdy tyto kategorie vycházejí ze studie ESPAD (Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách).

Pivo – tento nápoj Prof. MUDr. Jaroslav Racek, DrSc. ve svém článku „Pivo jako potravina“ zjednodušeně definuje, jako „*slabý alkoholický nápoj, který tvoří 92–93 % vody, 4 % alkoholu, 0,5 % oxidu uhličitého a 2,5–3,5 % tzv. zbytkového extraktu, jenž obsahuje jednak látky z výchozích surovin (sladu a chmele)*.“¹¹ Obecně však lze říci, že objemová procenta alkoholu se mohou lišit a obecně se množství alkoholu v nápoji pohybuje od 3,5% do přibližně 18%.

Cider – jedná se o alkoholický nápoj vzniklý primárně z kvašení jablečného moštu. Výroba cideru je obdobná jako výroba vína, cider má obvykle do 8% alkoholu.

Víno – jedná se o alkoholický nápoj vzniklý primárně z kvašení vinných hroznů nebo vinné šťávy. Víno obvykle obsahuje více než 8,5% alkoholu. Vína rozlišujeme na červená, bílá a růžová, dále na sladká, polosladká, polosuchá, suchá, dále dle způsobu výroby jako vína dezertní, stolní, přívlastková atd...

Sladké alkoholické nápoje – pro účely této práce jsou sladké alkoholické nápoje definovány jako sladší lihoviny a likéry s nižším obsahem alkoholu obvykle kolem 20% alkoholu. Typickými příklady jsou „Malibu, Jelzin, tzv. zelená apod.“

Destilát, pálenka – jedná se o alkoholický nápoj vyrobený z destilace různých surovin, jako je ovoce, zelenina nebo třeba obilí apod., tento alkohol má obvykle od 35% do 95% alkoholu.

⁹Vyhláška č. 248/2018 Sb., *Vyhláška o požadavcích na nápoje, kvasný ocet a droždí*, ve znění

¹⁰ Zákon č. 65/2017 Sb., *o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek*, ve znění zákona č. 220/2021 Sb.,

¹¹ Ráček, Jaroslav. "Pivo jako potravina." [online]. České pivo 2023. [cit. 04.02.2024] Dostupné z: <https://ceske-pivo.cz/pz/prof-mudr-jaroslav-racek-drsc-pivo-jako-potravina>.

1.2. Způsoby užívání alkoholu

Alkohol jako alkoholický nápoj se konzumuje v různých formách. Alkoholický nápoj je konzumentem spotřebován v takové formě a chuti, v jaké je distributorem nabízen, nebo dochází k různému promíchání alkoholického nápoje ať už alkoholickými nápoji mezi sebou nebo smícháním nápoje alkoholického a nealkoholického. Např. v kombinaci vodky a ovocné šťávy, vína s limonádou apod.

Alkohol konzument do svého těla může dostat v zásadě třemi způsoby.

- a) perorálně
- b) análně
- c) vaginálně

Perorální konzumace alkoholu je nejčastěji zvolenou formou konzumace alkoholu. Vaginální a anální konzumace alkoholu je méně častá. Jedná se spíše o okrajovou záležitost, neboť o tomto trendu se dlouho spekovalo a byl označován spíše za hoax. Metoda se nazývá „Tampax on the rocks“, (*tampony na skále, přeložil Jan Dědeček*), jedná se o volný překlad, neboť odpovídající termín v českém jazyce není znám. Údajným benefitem tohoto způsobu užití alkoholu má být menší kalorický příjem do těla a menší potřebné množství konzumace alkoholu. Rizikem je však větší intoxikace alkoholem. O případu takové intoxikace informoval například webový server deník.cz¹² Dalším zdrojem o jiném případě lze najít na portále abcnews.go.com¹³ V českém prostředí ale tento způsob nebyl zatím zpozorován.

1.3. Alkoholová závislost a účinky alkoholu

Výše bylo uvedeno, co je alkohol a nyní bude vymezen pojem závislosti. Lze říci, že *„závislost je nutková, chronická, tělesná nebo duševní potřeba užívání návykové látky nebo i konkrétního typu chování (tzv. nelátková závislost), přičemž v případě nemožnosti užití dané látky (či daného chování) se u závislého člověka vyskytují různé nežádoucí tělesné, duševní nebo společenské*

¹²Do pochvy si zavedla tampon nasáklý vodkou. Zkolabovala - Deník.cz. Deník.cz - informace, které jsou vám nejbliž [online]. Copyright © [cit. 05.03.2023]. Dostupné z: https://www.denik.cz/ze_sveta/do-pochvy-si-zavedla-tampon-nasakly-vodkou-zkolabovala-20130724.html

¹³5 Shocking Ways Your Kids Try to Get Drunk - ABC News. ABC News - Breaking News, Latest News and Videos [online]. Copyright © [cit. 05.03.2023]. Dostupné z: <https://abcnews.go.com/Health/shocking-ways-kids-drunk/story?id=17281602>

*projevy, označované jako abstinenční příznaky.*¹⁴ V rámci odborné společnosti je rozlišováno vysoké množství různých druhů typů závislostí, mezi nejvýznamnější se dle Národního zdravotního informačního portálu řadí ty, jenž se rozlišují podle působení na psychiku a ty jsou stimulační, tlumivé a halucinogenní. Dále lze provést dělení dle látkové a nelátkové závislosti, kdy mezi látkové se kromě tabáku a tlumivých léků řadí také alkohol, jenž je v kategorii legální návykové látky.

K účinkům alkoholu lze uvést, že *„alkohol je tlumivá látka. V nižších dávkách zlepšuje náladu a působí povzbudivě, zvyšuje sebevědomí, časté jsou pocity euforie, uvolnění a ztráty zábrán. Se zvyšující se dávkou dochází k poruchám koordinace pohybů (tzv. „vrávorání“), snížení soustředění, vnímání a úsudku.*

Při požití alkoholu se zpomaluje reakční čas a zhoršuje se rozlišování zelené barvy. To má význam při snížení schopnosti řídit motorová vozidla. Při větších dávkách alkoholu může dojít až k zástavě dechu a smrti utlumením nervových dechových center v mozku.

*Alkohol také zvyšuje pravděpodobnost agresivního jednání, a to zejména v situacích, kdy se člověk cítí ohrožen nebo provokován.*¹⁵

Obvyklé příznaky Intoxikace lze odstupňovat dle koncentrace etanolu v krvi:

„Subklinické stadium: 0,2 - 0,5 ‰ (alkoholici do 1 ‰) - žádné příznaky nebo lehká euforie, alkohol je cítit z dechu.

Euforické stadium: 0,5 - 1 ‰ (alkoholici až do 3 ‰) - lehká euforie, vzestup sebedůvěry, odstranění zábrán, mírná porucha svalové koordinace, prodloužení reakčního času, snížení pozornosti. U dětí je euforické stadium krátké, brzy dochází k útlumu a svalové hypotonii.

Excitační stadium: 1 - 2 ‰, (dávka kolem 0,7 g/kg, tj. 3-4 obvyklé alkoholické nápoje) - střední opilost, ztráta sebekontroly, emoční labilita, mnohmluvnost, ztráta kritického úsudku, poruchy koordinace a rovnováhy

Konfuzní stadium: 2 - 3 ‰ (alkoholici do 5 ‰) - těžká opilost, zmatenost, výrazné poruchy chápání, chůze, i zraku (diplopie), smazaná řeč, pokles vnímání bolesti, apatie.

U dětí již může nastat kóma a hypoglykémie, vedoucí ke křečím.

¹⁴Národní zdravotnický informační portál [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2023 [cit. 24.08.2023]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/rejstrikovy-pojem/360>. ISSN 2695-0340.

¹⁵Národní zdravotnický informační portál [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2023 [cit. 24.08.2023]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/778-ucinky-alkoholu-na-chovani-cloveka>. ISSN 2695-0340.

Stuporózní stadium: 3 - 4 ‰ - závažná intoxikace, neschopnost chůze, nevolnost, zvracení, poruchy vědomí (letargie, stupor) nebo spánek, někdy průjem, krvácení do GIT, inkontinence moči i stolice, počínající symptomy obrny dechového a oběhového centra; pokles tlaku, tachykardie, cyanóza, hypotermie.

Komatózní stadium: od 4 ‰ (alkoholici až od 5 ‰) - většinou bezvědomí, hypo až areflexie, rigidita končetin, trismus, křeče, nystagmus či konjugovaná deviace bulbů, hypotermie, povrchní dýchání, cyanóza, oběhový kolaps, hypoglykémie hlavně u dětí i s odstupem 6 hodin po požití, metabolická acidóza, laktacidóza u dětí a alkoholiků, ketoacidóza s hyperventilací u alkoholiků a při malnutrici, poruchy složení elektrolytů. Příčinou úmrtí může být zástava dechu nebo vzácněji zástava srdce, aspirační pneumonitida, edém plic nebo těžké prochlazení. Pokud pacient přežije, přechází do hlubokého spánku. Po probuzení se objevují bolesti hlavy, myalgie, neuritis, retrográdní amnézie.“¹⁶

1.4. Rozdělení uživatelů alkoholu

Uživatele alkoholu lze rozdělit do 4 kategorií, kdy tyto jsou od neužívání této látky až po těžkou závislost na této látce.

„Abstinent –Abstinentem můžeme nazvat pouze toho konzumenta alkoholu, který nepožil alkohol v jakémkoliv množství a formě po dobu alespoň tří let. Dá se předpokládat, že důsledných abstinentů je málo, a pokud jsou, že se vyskytují nejčastěji mezi dětmi do pěti až šesti let. V tomto věku v největším počtu případů totiž končí i abstinence dětí, protože na základě iniciativy některého konzumenta nebo pijáka v rodině okusí nejdříve pivo, později víno apod.

Konzument – Většinová společnost je právě konzumenty alkoholu. Jsou to lidé, kteří od alkoholického nápoje chtějí opravdu jen tekutinu a chuť a až na nějakou tu zanedbatelnou výjimku ani vlastně nevědí, jaké účinky na nervový systém má alkohol obsažený v nápoji. To je tehdy, když dospělý konzument pije vhodný alkoholický nápoj ve vhodném množství a ve vhodném věku. Jde například o jeden půllitr piva, nebo jeden decilitr vína po práci a po jídle nebo třeba o vylepšení chuti čaje několika gramy rumu. Takový konzument nápoj vypije, uspokojí svou chuť, ale protože požil nanejvýš 10 g alkoholu, který zdravá játra umí rozložit ještě během vstřebávání, tj. během jedné hodiny, alkohol se v krvi prakticky neobjeví a neovlivní tedy vyšší nervovou činnost.

Pijáci a alkoholici – Pijákům nestačí alkoholické nápoje ani jako zdroj tekutiny, ani je neuspokojuje jen jejich chuť. Žádají si již účinků alkoholu, v tom nápoji obsaženého, žádají si alkoholické euforie. Od té doby, kdy hledá v alkoholickém

¹⁶ Alkohol. [online]. Toxikologické informační středisko, Klinika pracovního lékařství VFN a 1. LF UK[cit. 24.08.2023]. Dostupné z: <https://www.tis-cz.cz/index.php/informace-pro-verejnost/alkohol>

*nápoji zdroj euforie, tj. přímou změnu nálady, obveselení, úlevu, odstranění potíží a duševního napětí, zapomnění atd. začíná kratší, delší či dlouhá cesta, během níž se z nevinného pijáka může vyvinout alkoholik.*¹⁷

Jak je z výše uvedeného zřejmé, největším rizikem požívání alkoholu je vznik závislosti, jenž se označuje jako alkoholismus. Jako oficiální medicínský problém je alkoholismus označován Světovou zdravotnickou organizací od roku 1951. Je to z důvodu, že „*alkoholismus jako druh sociální deviace, resp. jako sociálně patologický jev má velmi nepříznivý dopad na jedince, rodinu a celou společnost*“¹⁸. Vznik alkoholismu není snadné včas rozpoznat. Pití alkoholu totiž, jak je uvedeno, nejméně v České republice patří ke společensky akceptovatelnému jednání a požití alkoholu při zvláštních příležitostech patří k jakémusi neformálnímu potvrzení provedeného jednání. Příkladem může být například slavnostní přípitek s obchodním partnerem po uzavření obchodní dohody předtím, než je například podepsána právně závazná smlouva apod. Přípitek alkoholu na zdraví je také společensky akceptovatelný například při oslavě narozenin apod. Z tohoto pohledu má alkohol privilegované postavení na rozdíl třeba od drogy pervitinu, kokainu nebo jiných drog. Alkoholismus se tak buduje na pozadí běžného společensky tolerovaného jednání. Alkoholovou závislost lze dělit na několik typů, alfa až epsilon, jak je uvedeno v knize Sociální deviace, 2. rozšířené vydání.

„Typ alfa. *Tento typ odpovídá nedisciplinovanému pití, které může vyvolat problémy, je kontrolované, ale hrozí jeho přechod na typ gama.*

Typ beta. *Představuje alkoholismus bez návyku, s chorobami vyvolanými chronickou otravou.*

Typ gama. *Znamená klasický návyk se zvyšováním tolerance a změnami přeměny látkové, abstinenciálními příznaky při nedostatku drogy a se ztrátou kontroly pití.*

¹⁷ SKÁLA, Jaroslav. ...až na dno!? Fakta o alkoholu a jiných návykových látkách. Praha: Avicem, 1988, 13-14s

¹⁸URBAN, Lukáš; DUBSKÝ, Josef; BAJURA, Jan. *Sociální deviace*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 231 s. ISBN 978-80-7380-397-1. s 128-129.

Typ delta. *Odpovídá vleklému pití bez ztráty kontroly, s nemožností abstinovat, lze jej charakterizovat jako „nikdy zcela opilý, nikdy zcela střízlivý“.*

Typ epsilon. *Dochází ke střídání bouřlivých excesů, „tahů“, s delšími obdobími abstinence.“¹⁹*

1.5. Alkoholová kriminalita

Kriminalita spojená s užíváním alkoholu je negativní sociálně patologický jev, jenž je ve společnosti obecně odsuzován. Alkohol vzhledem ke svým popsáním účinkům, kdy jak bylo výše uvedeno, například zvyšuje agresivitu, odstraňuje zábrany, zvyšuje sebedůvěru vytváří podmínky, kdy se jedinec snáze rozhodne spáchat protiprávní čin.

Z důvodu účinku alkoholu jsou u osoby sníženy nebo mohou být zcela vymizelé schopnosti ovládací nebo rozpoznávací ve vztahu k páčání protiprávního činu. Z tohoto důvodu jsou osoby, jenž páchají trestnou činnost pod vlivem alkoholu častým předmětem znaleckého zkoumání soudního znalce z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie. Z důvodu ovlivnění úsudku vnímání a výše uvedených rozpoznávacích a ovládacích schopností jedince, vlivem účinku alkoholu, tak má alkohol přímý vliv na spáchaní široké palety kriminality. Například násilná trestná činnost spáchaná pod vlivem alkoholu se vyznačuje vyšší agresivitou a razancí útoku, kdy tento útok je veden spíše primitivním způsobem.

K alkoholové kriminalitě ve vztahu k mládeži a mezi dospělými bylo zjištěno, že *„v roce 2021 bylo evidováno 118 trestných činů podání alkoholu nezletilému, odsouzeno bylo 73 osob.“*

Trestné činy spáchané pod vlivem alkoholu tvoří 13 % celkové objasněné trestné činnosti. Bylo objasněno 7,6 tis. trestných činů ohrožení pod vlivem návykové látky a opilství, z nich 5,2 tis. souviselo s alkoholem.

Ochranné léčení bylo v souvislosti s alkoholem uloženo 210 osobám, z nich 150 v ambulantní formě. Krádeže nebo jiného nezákonného jednání s motivem pořízení prostředků na alkohol se dopustilo 13 % odsouzených vězňů.

V souvislosti s alkoholem nebo jinými návykovými látkami bylo v r. 2021 evidováno 13 tis. přestupků a 1 tis. přestupků v kontextu ochrany veřejného zdraví.“²⁰

¹⁹URBAN, Lukáš; DUBSKÝ, Josef; BAJURA, Jan. *Sociální deviace*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 231 s. ISBN 978-80-7380-397-1. s 130.

²⁰ CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., DVOŘÁKOVÁ, Z., ORLÍKOVÁ, B., ROUS, Z., ČERNÍKOVÁ, T. 2023. Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022 [Summary

Alkohol bývá také často přítomen i v domácnostech, ve kterých dochází k domácímu násilí, kdy takto nevycházím jen ze své profesní zkušenosti, ale je tak také uvedeno v Souhrnné zprávě o závislostech v České republice. *„Odhaduje se, že alkohol je v ČR spojen až s 2/3 všech případů domácího násilí. Násilím vyvolaným alkoholem jsou postiženy zejména ženy. Vedle fyzického násilí zvyšuje alkohol pravděpodobnost sexuálního násilí a také intenzivního psychického násilí.“*²¹

Jak je uvedeno ve zprávě o alkoholu v České republice za rok 2023, tak trestnou činnost související s alkoholem lze rozlišit do 6 skupin.

- trestná činnost, u nichž je znakem skutkové podstaty nakládání s alkoholem
- trestná činnost, u které je znakem skutkové podstaty samotné užití alkoholu

Tyto dva druhy označujeme jako trestnou činnost primárně související s alkoholem.

- trestná činnost spáchaná v důsledku intoxikace alkoholem
- trestná činnost spáchaná na základě motivace k získání prostředků na alkohol nebo opatření alkoholu samotného
- trestná činnost, jenž je páchána v rámci provozování nelegálního trhu s alkoholem
- trestná činnost, kde poškozenými jsou osoby, u nichž je vyšší zranitelnost způsobena intoxikací alkoholem nebo v důsledku jejich dlouhodobého užívání alkoholu.

Tyto druhy označujeme jako trestnou činnost sekundárně související s alkoholem.²²

Report on Addictions in the Czech Republic in 2022] CHOMYNOVÁ, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky. s. 56.

²¹CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., DVOŘÁKOVÁ, Z., ORLÍKOVÁ, B., ROUS, Z., ČERNÍKOVÁ, T. 2023. Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022 [Summary Report on Addictions in the Czech Republic in 2022] CHOMYNOVÁ, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky. s. 56.

²² CHOMYNOVÁ, P., DVOŘÁKOVÁ, Z., GROHMANNOVÁ, K., ORLÍKOVÁ, B., GALANDÁK, D., ČERNÍKOVÁ, T., FRANKOVÁ, E., LUCKÝ, M. 2024. Zpráva o alkoholu v České republice 2023 [Report on Alcohol in the Czech Republic 2023] Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 978-80-7440-334-7. s. 105

1.6. Zdravotní rizika spojená s užíváním alkoholu

Při dlouhodobém užívání alkoholu se mohou projevit „*Nemoci trávicí soustavy - záněty žaludku, střev a slinivky břišní, vředy, cukrovka, rakovina (dutiny ústní, jazyka, hrtanu, žaludku, slinivky břišní, tlustého střeva, atd.). Onemocnění jater - cirhóza, rakovina, záněť. Onemocnění srdce - infarkt myokardu, vysoký krevní tlak, kardiomyopatie (onemocnění srdečního svalu), arytmie. Poruchy spánku, chronická únava, epileptické záchvaty, oslabení imunity. Poškození mozku, neschopnost učit se a zapamatovávat si nové informace. U mužů problémy s dosažením a udržením erekce a prodlouženou nebo naopak předčasnou ejakulací. U žen potíže s dosažením vyvrcholení, u těhotných žen může dojít k poškození plodu. Konzumace alkoholu způsobuje úbytek kostní hmoty, který se nazývá osteoporóza (řídnutí kostí), zpomaluje hojení zlomenin a vyplavuje vápník z kostí.*“²³

Výše popsaná rizika lze označit jako rizika somatická, dále však sebou alkohol nese neméně závažná rizika psychická. Kdy se může jednat o následující.

„Delirium tremens – je to jakési šilenství z nedodání alkoholu tělu, které je na něj zvyklé. Vyskytuje se u několikaletých abuzérů neboli nadužívačů alkoholu. Nejčastěji je u pijáků lihovin. Vzniká často v noci. Riziko vzniku zvyšuje horečka. Jsou zde halucinace zrakové a tělové (hmyz, malá zvířátka, která se po něm vrhají, místo tapet vidí pavučiny s pavouky, nemocný je odhání). Během deliria je zvýšená hranice sugestibility neboli ovlivnitelnosti slovem. Dále se vyskytuje třes celého těla, zrychlený tep. Strach střídá euforii. Je dezorientován místem a časem, ne vlastní osobou. Vzniká náhle, někdy v souvislosti s epileptickým záchvatem (u 1/3). Trvá 2-5 dní, je zde nebezpečí kvůli tomu, že alkoholik nepije tekutiny a nejí (metabolický rozvrat). Zakončení je prudké (spánkem) nebo se projevy zmírňují pomalu. Amnézie je částečná.

Korsakova psychóza – ve čtvrtině případů navazuje na delirium tremens. Alkoholik má vymizelou pamětní vstřípivost – není si schopný zapamatovat, co

²³ KRAJSKÁ HYGIENICKÁ STANICE | Alkohol a zdraví. KRAJSKÁ HYGIENICKÁ STANICE | Úvod [online]. Copyright © Copyright 2007 [cit. 01.02.2023]. Dostupné z: <https://www.khsova.cz/homepage/zdravi2020-detail/12608>

před chvílí vnímal. Dále je postižena výbavnost paměti. Díky tomu je dezorientován místem, časem a situací. Protože si nepamatuje nové vjemy, vymýšlí si je (konfabuluje) a smyšlenkám věří („překrývá je přes realitu, kterou si nepamatuje“). Řadíme ji mezi alkoholické demence.

Alkoholická halucinace – *sluchové a zrakové halucinace, které se vyskytují hlavně v noci. Pacient je při nich značně úzkostný. Po odeznění si zhruba pamatuje, co halucinoval.*

Halucinatorní psychóza – *podobá se deliriu, ale je při ní jasné vědomí a mírnější průběh halucinací, které jsou převážně sluchové. Jejich obsah je zajímavý, neboť bývají antagonistické (např. pacient slyší hádku dvou lidí, přičemž první ho chválí a druhý ho haní, vyhrožuje mu a nadává).*

Paranoidní psychóza – *bludy pronásledování a žárlivecký blud. Postihuje přednostně paranoidní psychopatické osobnosti. Objevuje se často při zvýšeném přísunu alkoholu. Postižený se netřese, nepotí se, komunikuje.*

Dipsománie – *periodické, několik dní trvající záchvatovité stavy neodolatelné touhy po alkoholu. V mezidobí je možná abstinence. Záchvat začíná neklidem, smutkem, pocity tělesné slabosti. Při napití nedovede přestat, pije nadměrně, může se dopustit impulsivních činů. Zařazuje se někdy do onemocnění epileptických nebo do okruhu maniodepresivity.*

Okénka – *piják nemá vzpomínky na určité období proběhlé opilosti. Dostavuje se u něj nejistota a strach. Neví, co dělal minulý den. Ptá se svých známých, obchází proto hospody. Má tendenci znovu platit účty za hospodu za útratu, kterou měl minulý týden.²⁴ V současné době má tento stav snad jen jedinou nevýhodu, že již mladý piják nemusí nikoho obcházet a vyptávat se, stačí se jen podívat na své sociální sítě, případně sociální sítě svých přátel a tento člověk většinou najde množství videí a fotek z večera.*

„Osoby závislé na alkoholu umírají v průměru o 24 let dříve než běžná populace, téměř 83% z nich v ekonomicky aktivním věku do 64 let. Nejčastějšími důvody

²⁴URBAN, Lukáš; DUBSKÝ, Josef; BAJURA, Jan. Sociální deviace. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 231 s. ISBN 978-80-7380-397-1. s 135-136.

jsou tzv. vnější příčiny (24%), jde zejména o náhodná poranění (13%) a sebevraždy (6%), onemocnění jater (18%), nemoci oběhové soustavy (15%) a zhoubné novotvary.²⁵

Pravidelné užívání alkoholu tak není jen „zabijákem“ primárním, kdy zabíjí přímo skrz negativní účinky spojené s pravidelným užíváním alkoholu, jako jsou výše popsaná onemocnění jater, cukrovka apod. Může být i zabijákem sekundárním, kdy působí škodu ve společnosti tím, že negativně ovlivňuje psychiku člověka, kdy toto ovlivnění se následně podepisuje na sociálních vztazích a ekonomickém výkonu, čímž škodí celé společnosti obecně, špatné sociální vazby, špatný ekonomický výkon jedince bývá také častým důvodem k sebevraždě nebo sebepoškozování. Další sociální riziko v užívání alkoholu lze spatřit ve vlivu na rodinu a riziko přenesení vlastního alkoholismu na své potomky.

Bylo zjištěno, že „rizikovou skupinou je i dospívající, jenž svou matku hodnotí jako častou konzumentku nebo alkoholičku v aktivní či abstinenční fázi, zároveň však neexistuje statisticky významný vztah mezi mírou konzumace alkoholu otcem. Větší míra konzumace alkoholu se vyskytuje u jedinců, jenž takto svou matku hodnotí.“²⁶ Z uvedeného lze tedy usuzovat, že konzumace vyššího množství alkoholu v rodinách – zejména matkou, tak zvyšuje pravděpodobnost vzniku nadměrného pití alkoholu u dětí této matky.

1.7. Léčba závislosti na alkoholu

Základním předpokladem úspěšné léčby alkoholové závislosti, respektive závislostí jako takových je řádné zhodnocení závislého a stanovení příslušné léčebné metody, stejně tak určení správného léčebného programu.

„Klíčovou roli v závislosti na alkoholu hraje psychoterapie. Většinou je používána skupinová, dynamicky orientovaná psychoterapie. Terapeutický program lůžkových oddělení často používá principy terapeutické komunity. Jedním z hlavních terapeutických cílů pacienta v odvykací léčbě je získání náhledu, jeho vývoj od náhledu verbálního k náhledu produktivnímu, kdy je pacient schopen

²⁵CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., DVOŘÁKOVÁ, Z., ORLÍKOVÁ, B., ROUS, Z., ČERNÍKOVÁ, T. 2023. Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022 [Summary Report on Addictions in the Czech Republic in 2022] CHOMYNOVÁ, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády. České republiky. s. 55.

²⁶ CONVOY, K, Souvislost mezi vybranými osobnostními charakteristikami Cattellova 16faktorového modelu osobnosti, rodinnými faktory a mírou konzumace alkoholu. *Adiktolog. prevent. léčeb. praxi.* 2022;5(3). s 152.

realizovat důležité změny životního stylu a s tím související rozhodnutí (upevnění rozhodnutí) pro abstinenci.“²⁷

Současným léčebným trendem je individualizace léčebného programu, jak uvádí Kamil Kalina v publikaci *Drogy a drogové závislosti*. Pro toto se vžil výraz „matching“, jenž je užíván v mezinárodní terminologii. Ve svém významu to neznámá nic jiného, než je výše uvedeno, tedy individualizace léčby pro každého jednotlivce. Karel Nešpor tento princip popisuje jako „*pohled na klienta, který při volbě nejvhodnější formy pomoci bere v úvahu nejen diagnostickou kategorii, ale i řadu dalších okolností*“²⁸

Karel Nešpor dále uvedl, že na princip matchingu byla zpracována zřejmě největší a statisticky nejsilnější studie v oblasti psychoterapie vůbec. Tento projekt byl zaměřen na léčbu závislých na alkoholu, a byl veden a organizován vládní organizací Spojených států amerických – NIAA, jenž koordinovala pracoviště zapojená na studii. Došlo k porovnání celkem tří forem léčby, kdy byla posuzována technika posilování motivace, kognitivně-behaviorální terapie a program 12. kroků, kdy měl kořeny v americkém programu anonymních alkoholiků. Výsledkem studie bylo zjištěno, že v podstatě všechny možnosti jsou stejně efektivní, kdy mírně více efektivní vyšel princip programu 12. kroků. Závěrem však bylo zjištěno, že efektivita na velmi odlišných programech je podobná. Tímto bylo tedy potvrzeno, že je opravdu důležitá individualizace léčebného programu k zajištění optimálního výsledku nikoliv slepého následování jednoho konkrétního způsobu.

Díky tomuto došlo k podpoře způsobu matchingu, kdy nestačí stanovit pouze prostou diagnózu ale je dále třeba zjistit psychologické charakteristiky klienta, dobu trvání závislosti, sociální situaci, trestní stíhání, stadium motivace apod.

K tomuto účelu komplexního zhodnocení bylo v zahraničí vyvinuto několik standardizovaných postupů. Jedním z nejosvědčenějších a nejvíce využívaných je Addiction Severity Index – ASI. Tento byl modifikován nejprve do evropského prostředí, nese tak název Europ-ASI, tato se následně dočkala také české standardizace.

„Hodnocení si všímá následujících aspektů:

Zdravotní stav – zejména hospitalizace pro tělesné onemocnění a úrazy během života, chronické zdravotní problémy, současný zdravotní stav a zdravotní péče, zvláštní pozornost zasluhují hepatitidy, jimiž trpí stále větší část drogové klientely v ČR.

²⁷KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 80-86734-05-6. s 155.

²⁸KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 80-86734-05-6. s 213.

Práce a zdroj obživy – zejména počet let školního vzdělání a nejvyšší dosažené vzdělání, nejdelší období pravidelného zaměstnání, obvyklá forma pracovního zařazení, nezaměstnanost a konečně současné zdroje obživy (včetně zdrojů nelegálních)

Drogy a alkohol – sem patří samozřejmě historie užívání, typ a dávkování návykové látky v současnosti, ale rovněž výskyt předávkování a delirií, předchozí léčby a jiné odborné intervence a v neposlední řadě období abstinence bez léčby (počítá se abstinence delší než 1 měsíc mimo uzavřené prostředí, např. léčebnu nebo věznici).

Právní postavení – především obžaloby a odsouzení během života, obžaloby v současné době a rovněž současné nezákonné aktivity.

Rodinné a sociální vztahy – důležitá je zde stabilita a spokojenost s rodinným stavem, s bydlením a trávením volného času, vážné vztahové problémy a konflikty s kýmkoliv v minulosti i současnosti.

Psychický stav – psychiatrická hospitalizace a léčení, příznaky v minulosti a zejména v posledních 30 dnech, sebevražedné pokusy a myšlenky²⁹.

Výše uvedené okruhy slouží jako základ pro dotazník nebo strukturovaný rozhovor s pacientem, kdy tyto zjištěné informace neslouží ke kategorickému rozřazení pro konkrétní metodu, ale spíše pro vytřídění informací a pomoci si uvědomění určitých kritérií pro nastavení optimálního mixu služeb a programů, jenž následně pomůžou k odbourání závislosti. Tento způsob zcela jistě klade vyšší nároky na kompetenci a zkušenosti lékaře nebo jiného diagnostického pracovníka. Nastavené služby a programy se tak mohou v následujících bodech odlišovat.

- 1. „V základním typu – ambulantní nebo lůžkové (a dále ještě například na klasické ambulantní, intenzivní ambulantní, ústavní – tj, péče v nemocnicích a léčebnách, rezidenční v terapeutických komunitách, rezidenční v chráněném bydlení).*
- 2. V délce, obvykle udávané počtem týdnů či měsíců, které klient stráví v programu – krátkodobé / střednědobé / dlouhodobé.*
- 3. V léčebné filosofii – například léčba vedoucí k abstinenci / udržovací léčba metadonem, léčba s farmakoterapií / bez medikace, klinika / terapeutická komunita.*
- 4. V přístupu - např. svépomocné / odborné služby.*

²⁹KALINA, Kamil. Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 80-86734-05-6. s 254.

5. *V metodách léčebné intervence – skupinová terapie / individuální terapie, psychoterapie kognitivně behaviorální / psychodynamická atd.*³⁰

2. Mládež

Mládež dle Úmluvy o právech dítěte se v České republice považuje osoba ve věku 18 až 26 let.

Do 18 let se jedná o dítě. Dle § 126 zákona č. 40/2009 Sb., se dítětem rozumí osoba mladší osmnácti let, pokud trestní zákon nestanoví jinak. Nahlédnutím do zákona č. 218/2008 Sb., Zákona o soudnictví ve věcech mládeže, se v § 2 odstavce 1 písmena c) zjistíme, že mladistvý je ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku. V § 2 odstavci 1 písmena b) zákona č. 218/2008 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže zjistíme, že dítětem mladším patnácti let je ten, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovršil patnáctý rok věku.

Pojem mládež z hlediska pedagogiky lze definovat jako „*Sociální skupina tvořená lidmi ve věku přibližně od 15 do 25 let, kteří již ve společnosti neplní role dětí, avšak společnost jim ještě nepřiznává role dospělých. Má charakteristický způsob chování a myšlení, jiný systém vzorů, norem a hodnot. Každá generace mládeže reprodukuje některé kulturní hodnoty dané společnosti, jiné odmítá a vytváří hodnoty nové*“³¹

Z důvodu, že tato práce má za cíl komparaci resultátů Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách – ESPAD, tato studie pracuje s cílovou skupinou studentů, jenž dosáhnou věku 16 let v roce sběru dat³² bude pro zjednodušení terminologie hovořeno o mládeži jako o osobách ve věku 15 až 16 let věku ve sledovaném období, tj. v období pandemie COVID-19.

2.1. Rizikové chování mládeže ve vztahu k alkoholu, prevence

Pokud jde o dospívání samotné je toto označováno názvem adolescence. „*Význam slova adolescence je odvozen z latinského slovesa*

³⁰KALINA, Kamil. Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 80-86734-05-6. s 254.

³¹ PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. Pedagogický slovník. 4., aktualiz. vyd. [i.e. Vyd. 5.]. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-416-8. s 125.

³² www.espad.org | The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs [online]. Copyright ©q [cit. 02.02.2023]. Dostupné z: http://www.espad.org/sites/espad.org/files/TD0221506ENN_002.pdf. s 17.

*adolescere – dorůstat, dospívat, mohutnět.*³³ V českém prostředí slovo mládež také volně nahrazuje výše uvedený termín adolescence. Adolescence je přibližně od věku 10 do 20 let. Jedná se o pátý celkově z osmi stádií života a jejím hlavním úkolem je vytvoření identity vlastního já.³⁴ Během adolescence zejména té pozdní fáze od 15 do 20 let života začínají na důležitosti nabývat také sociální kontakty a tvoří se ve velké míře první celoživotní přátelé stejně, tak se dotváří naše psychika, učíme se návykům a zlovykům. Z těchto důvodů je i alkohol nebezpečným prostředkem. Období adolescence, jenž se nese v duchu sebeuvědomění, hledání vlastních hranic a svého místa ve společnosti, tak spolu s vysokou mírou konzumace alkoholu a jeho negativními účinky může být nebezpečnější než kdy jindy. Lze poukázat například na jeden z účinků alkoholu, kterým je odstranění zábran nebo vyšší agresivita v mladém těle, které se teprve hormonálně učí zvládnout míru vyplavování testosteronu apod. Spolu s touhou poznávat se tak může takový člověk velmi snadno dostat do nepříznivé situace, a tyto následky může nést celý život. Například ve vztahu k páchání trestné činnosti, jenž je často páchána bez hlubšího rozmyslu a domýšlení následků zároveň s vysokou intenzitou útoku. Takové jednání je vysoce rizikové.

Jak je uvedeno v odborné literatuře, tak *„Chování mladistvých pachatelů se vyznačuje neúměrnou tvrdostí, která se projevuje určitými znaky, jako je devastace okolí, ničení předmětů a znehodnocení zařízení, což mívá za následek vyšší škody na zdraví a majetku poškozených osob. Na páchání trestné činnosti má značný vliv alkohol (nebo jiná návyková látka), která zvyšuje agresivitu, nekoordinovanost pohybů a podporuje nepřiměřené reakce na vnější podněty.*³⁵

Z hlediska českého právního řádu je tak zřejmé, že zejména výše škody, intenzita útoku a způsob spáchání trestné činnosti má zásadní vliv na kvalifikaci skutku a následnou možnou výši trestu. V osobní služební praxi jsem se tak setkal s vysokým počtem případů, kdy právě mladistvý pachatelé pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky spáchali zcela neúměrnou škodu naprosto zbytečným jednáním, kdy například skupina mladistvých přelezla vysoký plot oddělující soukromý pozemek s chatou a kůlnou od prostoru veřejného a tuto kůlnu i chatu, zdemolovali tak, že byla určena k celkové rekonstrukci. Majitele chaty neznali a čin byl proveden v mladické nerozvážnosti pod vlivem alkoholu. Protože si jeden z nich z chaty přivlastnil také menší zalamovací nůž v hodnotě kolem 100,- Kč, byl skutek mimo jiné kvalifikován také jako krádež vloupáním.

³³MACEK, Petr. *Adolescence*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-747-7. s 9.

³⁴MACEK, Petr. *Adolescence*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-747-7. s 19

³⁵KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4. s 319.

Petr Macek ve své knize *Adolescence* uvádí, že „Pro hodnocení rizikovosti jednotlivých forem chování je přitom velmi důležitá osobní zkušenost. Například nebezpečí drogové závislosti častěji uvádějí ti, kteří mají nějakou osobní zkušenost s drogově závislými. Podobně lidé, kteří mají zkušenost s agresivitou a násilím vůči cizincům, hodnotí tyto společenské jevy jako závažnější a více znepokojující“.³⁶

Mladistvý proto nemusejí vnímat vysokou míru alkoholu jako nebezpečnou do té doby, dokud s ní nemají negativní zkušenost. Příliš tomu také nepomáhá fakt, že v české společnosti je vysoká diskrepance mezi měkkými drogami a konzumací alkoholu. Konzumace alkoholu jako takového se těší v českém prostředí vysoké míře tolerance, proto také Česká republika zaujímá přední příčky ve světovém srovnání spotřeby alkoholu. Při provádění průzkumů adolescentů ve vztahu k alkoholu bylo opakovaně zjištěno, že zákonná hranice 18 let ve vztahu ke konzumaci alkoholu je spíše hranicí formální nikoliv praktickou. Jak je uvedeno v souhrnné zprávě o závislostech v ČR, tak již 95% 16letých má zkušenost s alkoholem a 40% jich pilo alkohol v posledním měsíci.³⁷ Tyto statistiky tak nejsou s ohledem na negativní dopady alkoholu příliš lichotivá.

2.2. Alkohol v legislativě České republiky

Alkohol z pohledu České legislativy je veden jako návyková látka, avšak jedná se o návykovou látku legální. Alkohol lze běžně zakoupit v legálních prodejnách potravin apod. Na rozdíl od návykových látek nelegálních, jako jen například pervitin, heroin nebo jiné drogy. Přesto, jako vše kolem nás je i alkohol regulován legislativou ČR, dále je například přeprava alkoholu co do množství upravována mezinárodními smlouvami apod. Protože se jedná o problematiku rozsáhlou, budou níže uvedeny pouze základní právní normy, které ze svého pohledu považují za naprosté právní minimum, které by měl znát i laik.

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník spolu se zákonem č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, kdy tyto dva zákony jsou upraveny takzvanou speciální právní úpravou, kdy se jedná o zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změnách některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže).

³⁶MACEK, Petr. *Adolescence*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-747-7. s 110.

³⁷ CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., DVOŘÁKOVÁ, Z., ORLÍKOVÁ, B., ROUS, Z., ČERNÍKOVÁ, T. 2023. Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022 [Summary Report on Addictions in the Czech Republic in 2022] CHOMYNOVÁ, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky. s 53.

Účel výše uvedeného zákona č. 218/2003 Sb., je uveden v § 1 odst. 1 tohoto zákona. Toto ustanovení říká, že jeho účelem je zapracování příslušných předpisů EU, úprava podmínek odpovědnosti mládeže za protiprávní činy uvedené v trestním zákoníku. Protože se jedná o speciální právní normu, jedná se o normu nadřazenou běžnému trestnímu právu hmotnému i procesnímu, čímž je zajištěno, že se užívá přednostně. Účelem této normy je, aby trestní řízení ve vztahu k mladistvému nebo dítěti mladší patnácti let bylo, co do výchovného účelu efektivnější, ale zároveň mírnější co do dopadu trestního řízení na budoucí život delikventa.

Výše uvedené zákony upravují trestné činy, tedy ty nejzávažnější druhy protiprávního jednání, kterých se lze dopustit. Od prostých krádeží až po vraždu.

- Zákon č. 251/2016 Sb., zákon o některých přestupcích spolu se zákonem č. 250/2016 Sb., Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Zejména v zákoně č. 250/2016 Sb., v § 18 Věk, je uvedeno, že za přestupek není odpovědný ten, kdo v době jeho spáchání nedovršil patnáctý rok věku, neboť zákonodárce uvažuje v rovině té, že osoba mladší 15let nemusí být vždy dostatečně mentálně nebo morálně vyspělá natolik, aby si dokázala uvědomit protiprávnost svého jednání. Oba výše uvedené zákony ve věci přestupků zase upravují jednání, kdy se jedná o mírnější formy porušení zákona a dle toho jsou také stanoveny sankce. Na první pohled by se taktéž mohlo zdát, že zákon č. 251/2016 Sb., v sobě neobsahuje žádný druh přestupku, který by přímo nějakým sankcionoval situace spojené s alkoholem, jako je například jeho podání, prodání nebo umožnění konzumace, což je pravda, ale obsahuje přestupek na úseku veřejného pořádku, kdy dle § 5 odst. 1 písm. d) zákona č. 251/2016 Sb., se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že poruší noční klid. Ze své více než desetileté praxe vím, že tohoto přestupku se ve velké míře dopouštějí osoby pod vlivem alkoholu. Jako příklad bych uvedl situaci, se kterou se v životě setkal asi každý a to, když skupina ovlivněných zpívá do brzkých ranních hodin, nebo jiným podobným způsobem „haleká“ ať už v ulicích měst, či vesnic.

- Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. Tento zákon upravuje pohyb a provoz na pozemních komunikacích. Tento zákon je koncipován tak, že stanovuje povinnosti toho, jak se v provozu má každý z nás chovat a pohybovat. Následně uvádí sankce za porušení takové povinnosti. V tomto zákoně v § 5 odst. 2 najdeme nejzásadnější ustanovení ve vztahu k alkoholu, kdy v tomto ustanovení je zakázáno požití alkoholický nápoj nebo jinou látku obsahující alkohol (např. léky apod.) stejně tak zakazuje řízení pod vlivem alkoholu nebo předávání řízení jiné osobě, která je pod vlivem alkoholu.

Stejně tak zakazuje řídit v době, kdy by ještě osoba mohla být pod vlivem alkoholu. Toto platí i ve vztahu k jízdě na zvířeti.

- Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. Tento zákon mimo jiné již v ustanovení § 2 říká, že pro účely tohoto zákona se rozumí návykovou látkou alkohol a alkoholickým nápojem je nápoj obsahující více než 0,5% objemových ethanolu. Tento zákon je stěžejním zákonem pro ochranu mládeže před alkoholem, neboť se ve velké míře věnuje právě ochraně a mírnění negativních dopadů spojených s konzumací alkoholu. Omezuje například způsoby prodeje nejen co do místa prodeje, ale také způsobem např., že musí být viditelně umístěna cedule se zákazem prodeje alkoholu osobám mladší 18 let, omezuje nebo zakazuje konzumaci v určitých případech atd. Vzhledem k rozsahu zákona a rozsahu této práce však není prostor na podrobnou analýzu všech ustanovení a z tohoto důvodu bude konkrétně zmíněno pouze ustanovení pro tuto práci nejzásadnější.

§ 35 odst. 1 písm. j) zákona č. 65/2017 Sb., říká, že fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v rozporu s § 11 odst. 5 prodá nebo podá alkoholický nápoj osobě mladší 18 let.

Pro tuto práci je toto ustanovení zásadní, neboť je to stěžejní místo, odkud vychází zákaz konzumace alkoholu pro mladistvé a děti. V případě, že by se tak nestalo, tento zákon určuje za porušení pokutu až do výše 150 000,- Kč. (V závažnějších případech by se mohlo také postupovat dle trestního zákona např. trestný čin podání alkoholu dítěti dle § 204 zákona č. 40/2009 Sb. Kde hrozí odnětí svobody až na jeden rok). Pokud bychom chtěli najít nějaké ustanovení, které nějakým způsobem sankcionuje dítě nebo mladistvého za požití alkoholického nápoje, tak bychom jej nenašli. Český právní řád takové zákonné ustanovení neobsahuje. Zákonodárce totiž tímto říká, že osoba mladší 18 let není natolik morálně a vnitřně vyspělá, aby si mohla plně uvědomit negativní důsledky spojené s požíváním alkoholu, a proto ji za to nemůže trestat. Oproti tomu trestá každého, kdo jí to umožní. Ze své praxe je mi však známo, že v době pandemie COVID-19, z tohoto hlediska docházelo k jakémusi právnímu paradoxu. Během této situace po nějakou dobu platil zákaz konzumace alkoholu na veřejnosti. Tento zákaz platil bez ohledu na věk. Došlo tak z právního hlediska k paradoxu, kdy mladistvý nemohl být postižen za konzumaci alkoholu samotného, ale byl sankcionován za to, že ten alkohol konzumuje venku. V praxi to tedy znamenalo, že legislativa na jednu stranu říká, že osoba mladší 18 let není dostatečně morálně a vnitřně vyspělá na to, aby věděla, že konzumovat alkohol je špatné, ale je dostatečně vyspělá na to, aby věděla, že jej nemá pít na konkrétních místech, kdy tím porušuje mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví.

2.3. Obvodní oddělení Policie České republiky Turnov

Obvodní oddělení Policie České republiky je organizační článek s územní odpovědností, jedná se o základní organizační článek Policie ČR. Spadá pod Územní odbor Semily, jenž je součástí Krajského ředitelství Policie ČR Libereckého kraje. Jakožto základní organizační článek se jedná o oddělení, které běžně vyjíždí na všechna oznámení, jenž přijme Policie ČR a spadají pod územní působnost tohoto obvodního oddělení. Policisté pracující na tomto oddělení také provádějí běžnou hlídkovou a občůzkovou činnost, stejně tak plní preventivní činnosti atd. Jsou to policisté, se kterými se občan běžně setká v ulicích měst. Agendou tohoto obvodního oddělení je přestupkové a trestní řízení.

Tento organizační článek má také policisty vyčleněné (specialisty), na kriminalitu mládeže, kdy i já jsem několik let byl tímto specialistou. Celková rozloha působnosti OOP Turnov je 186 km².

2.4. Metody zjišťování alkoholu

Zjišťování alkoholu lze provést několika způsoby. Alkohol může být zjištěn orientačním vyšetřením fouknutím do trubičky, ve které se nacházejí krystaly napuštěné chemickou látkou. Tyto následně oxidují a změní barvu dle množství vydechaného alkoholu. Tato metoda se již ale v praxi policejním orgánem nevyužívá a je považována za zastaralou. Z tohoto důvodu nebude této metodě věnováno podrobnějšího popisu.

Dalším způsobem, jenž lze zjistit alkohol v lidském těle je dechová zkouška provedená formou odborného měření, nebo pouze orientačně na přítomnost (výsledek měření ano/ne), kdy k této dechové zkoušce je Policí ČR využíván výhradně Alkoholový tester Dräger Alcotest® 7510. Tento lze manuálně přepnout mezi odborným měřením a orientačním měřením. Výsledek orientačního měření byl již popsán výše. V případě Odborného měření je zjištěna konkrétní hodnota alkoholu v krvi, kdy přístroj sám automaticky provádí přepočítání a ukazuje konkrétní hodnotu v promilích. Z důvodu, že odchylka měření přístroje Dräger je 0,04 promile a z lékařského hlediska je možné, mít přirozenou hladinu alkoholu v krvi do 0,2 promile, tak se na dechovou zkoušku provedenou formou odborného měření přístrojem Dräger do 0,24 promile hledí jako na negativní. (V této věci nutno podotknout, že u tohoto výsledku záleží na výpovědi osoby, jenž nadýchala, pokud přizná, že před dechovou zkouškou například v řádu hodin

měla alkoholický nápoj, hledí se na výsledek jako pozitivní a v případě řízení vozidla je na osobu pohlíženo, jako by řídila pod vlivem. Pokud by nepřiznala požití alkoholického nápoje, nepohlíží se na ní jako na řidiče pod vlivem alkoholu).

Vliv alkoholu je dále zjišťován z odborné klinické – lékařské prohlídky. Tato se provádí zpravidla před odběrem žilní krve. Lékař zde posuzuje chůzi, koordinovanost pohybů, způsob mluvy a duševní stav (upovídánost, veselost, agresivita apod.), dále posuzuje například zápach, zda je z osoby cítit alkohol či nikoliv. Tato prohlídka je taktéž považována jako orientační. Dalším a nejpřesnějším způsobem je odběr žilní krve.

Odběr žilní krve provádí kvalifikovaný lékařský personál, kdy je zaznamenán přesný čas odběru. Tento vzorek je následně podroben znaleckému zkoumání, kdy se hodnota alkoholu v krvi určuje pomocí plynové chromatografie a následně ověřuje pomocí Wildmarkovou metodou.

„Metoda plynové chromatografie je založena na principu rozdělení jednotlivých těkavých látek z krve. Její předností je kvalitativně specifické a kvantitativně přesné stanovení koncentrace etanolu. Při stanovení plynovou chromatografií dochází k jednoznačnému rozlišení etanolu od dalších těkavých látek ve zkoumaném vzorku; jako je metanol, sekundární propanol, aceton, acetaldehyd, toluen a dalších látek. Stanovení plynovou chromatografií je do značné míry automatizováno. V moderních laboratořích obsluha přístroje pouze připraví vzorky k analýze do zásobníku a po spuštění přístroje kontroluje výsledky. U výsledku měření je třeba posuzovat shodu jednotlivých analýz a přítomnost jiných látek než etanolu.

Widmarkova zkouška je stále rozšířenou analytickou metodou poměrně velmi přesnou a spolehlivou. Její výhodou je vysoká citlivost a poměrná jednoduchost, která ji řadí mezi rutinní laboratorní úkony. Nevýhodou této zkoušky je její nespecifičnost, protože při Widmarkově zkoušce jsou mezi redukujícími látkami chovajícími se stejně jako etanol i jiné těkavé redukující látky, jako např. aceton, acetaldehyd, éter, benzin a jiné látky“.³⁸

V případě trestně-právní roviny je obecně uváděna hranice 1 promile alkoholu v krvi jako hranice mezi trestným činem a přestupkem, například při řízení motorového vozidla.

³⁸Ing. Jaroslav Zikmund. Ing. Jaroslav Zikmund [online]. [cit. 2023-09-06]. Dostupné z: <http://www.zikmund.org/alkohol/stanoveni.htm>

3. COVID-19

„COVID-19 je onemocnění vyvolané virem, který se nazývá „koronavirus 2 způsobující těžký akutní respirační syndrom“ (SARS-CoV-2). Virus SARS-CoV-2 je novým kmenem koronavirů. Do prosince 2019 nebyl u lidí zaznamenán. Existuje mnoho různých druhů koronavirů. Koronaviry většinou infikují zvířata, ale některé mohou nakazit i lidi. Současné rozšíření onemocnění COVID-19 začalo koncem roku 2019. Světová zdravotnická organizace (WHO) toto rozšíření označila za pandemii 11. března 2020. Jde o první pandemii vyvolanou koronavirem.“³⁹ Původ COVID-19 jako nemoci je do dnešního dne spekulativní. Zatímco na začátku pandemie převažovala zpráva, že se jednalo o nakažení z netopýra, později se objevil názor, že šlo o únik z laboratoře a jednalo se o vir vyrobený v čínské laboratoři. Tato informace byla nejprve považována za dezinformační, později získala určitou validitu. Naposledy hypotézu o úniku z laboratoře v novinovém článku ze dne 15. 1. 2023 sdělil ředitel Ústavu organické chemie a biochemie Akademie věd ČR RNDr. PhDr. Zdeněk Hostomský, CSc. společně s epidemiologem Romanem Prymulou.⁴⁰

Covid-19 jako respirační virová choroba se šířila z člověka na člověka především pomocí drobných kapénkových částic uvolňovaných do vzduchu během dýchání osobou, jenž byla nakažena, následným vdechnutím další osobou docházelo k přenosu mezi lidmi. Jako rizikové tak bylo blízké mluvení, zpěv, kýčání, křik apod. Kapénky samozřejmě mohly ulpívat také na předmětech, ze kterých následně docházelo k přenosu na jiné osoby takovým způsobem, že nic netušící jedinec například později držel stejný nákupní košík jako nakažená osoba a v momentě, kdy se následně tentýž rukou dotkl očí, úst nebo nosu došlo k nakažení. Vir mohl přežít na různých předmětech dle druhu povrchu od několika hodin do několika dní. Nemoc se projevovala zvýšenou teplotou, kašlem, únavou, ztrátou nebo změnou čichu či chuti, bolest v krku, bolest hlavy nebo svalů. Typickým problémem jsou potíže s dýcháním, bolest na hrudi, zmatenost. Závažné případy končily smrtí. Od konce roku 2019 na COVID-19 zemřelo celkem přibližně 42 300 lidí v rámci České republiky.

³⁹ COVID-19. Redirecting to <https://vaccination-info.eu/en> [online]. Copyright © European Centre for Disease Prevention and Control [cit. 02.02.2023]. Dostupné z: <https://vaccination-info.eu/cs/informacni-listy-o-onemocnenich/covid-19>.

⁴⁰ Koronavirus zřejmě opravdu unikl z laboratoře, tvrdí Hostomský s Prymulou - Novinky. [online]. Copyright © 2003 [cit. 02.02.2023]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-koronavirus-unikl-z-laboratore-nedbalym-cinanim-domnivaji-se-hostomsky-s-prymulou-40420065>.

3.1. Omezení způsobená pandemií COVID-19 ve vztahu k mládeži

Dne 1. března 2020 testy v České republice odhalily první tři případy nakažených osob nemocí označované COVID-19. Již 12. března 2020 počet nakažených překročil první stovku osob a vláda následně vyhlásila nouzový stav, jenž omezil společenské, kulturní a sportovní nebo náboženské akce do maximálního počtu 30 lidí. Následně 14. března došlo k uzavření prvních obchodů a restaurací. Následně 16. března došlo k omezení volného pohybu osob. Povolený pohyb byl pouze za rodinou, do obchodu nebo práce. Dále se opatření měnila a přibývala nová a nová, dle vývoje pandemie a zvolené strategie tehdejší vlády ČR. Z interních zdrojů zpracovávaných v rámci Policie ČR mohu uvést, že různých druhů opatření bylo za celou dobu pandemie zavedeno přibližně přes 900. Tento dokument, pokud je mi známo, sloužil pouze pro vnitřní potřebu, a proto jej nelze blíže publikovat. Stručný přehled opatření lze dohledat například na internetovém portále Aktualne.cz⁴¹ Zásadní opatření pro účely této práce je především zásadní opatření omezující denní studium na základních, středních a vysokých školách. Toto opatření poprvé vyšlo dne 10. března 2020 pod č.j. MZDR 10676/2020-1/MIN/KAN. Opatření bylo účinné od 11. března 2020, kdy se tímto opatřením zakázalo:

- „osobní přítomnost žáků a studentů na základním, středním a vyšším odborném vzdělávání ve školách a školských zařízeních podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- osobní přítomnost studentů na studiu na vysoké škole podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.“⁴²

⁴¹ Anatomie selhání: Dva roky covidu v Česku ve faktech a výročích - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 03.02.2023]. Dostupné z:

<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/casova-osa-covid/r~fd4c3f7e0ec511eb9d470cc47ab5f122/>

⁴² Mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví č.j. MZDR 10676/2020-1/MIN/KAN ze dne 10.03.2020.

Školy se následně plně otevřeli až 10. Května 2021. Toto opatření se neustále měnilo a přizpůsobovalo, kdy školy i tak zůstávali prakticky více či méně zavřené. Z legislativního hlediska se měnila i mimořádná opatření, kdy se jednalo zejména o změnu čísla opatření, obsah zůstával více či méně obdobný a docházelo k drobným úpravám. Občas docházelo k otevření pro vybrané ročníky na nějaké kratší časové období apod.

3.2. Omezení způsobená pandemií COVID-19 ve vztahu ke konzumaci alkoholu

Pokud jde o omezení pandemie na konzumaci alkoholu v ČR jedním z nejzásadnějších omezení bylo uzavření restaurací ke dni 14. březnu 2020, následně dne 16. března došlo k uzavření hranic a omezení volného pohybu osob.⁴³ Restaurace a zahrádky pak zase následně byly otevřeny, aby o několik týdnů později došlo znovu k jejich uzavření. Postupně došlo také k omezení pohybu osob na veřejnosti a byl zakázán kontakt mezi lidmi mimo domácnost. Později byl zakázán například volný pohyb venku po 22. hodině. Provoz restaurací byl pak různě omezován co do kapacity nebo otevírací hodiny, případně způsobem podávání alkoholu (pouze okénkový prodej).

Opatření byla vydávána Ministerstvem zdravotnictví a často se měnila, doplňovala a vzájemně odkazovala. Všechna výše uvedená opatření měla vliv zejména na způsob konzumace alkoholu, kdy vzhledem k uzavření restaurací, barů apod., tyto nemohli prodávat a lidé museli konzumovat alkohol spíše v domácích podmínkách.

4. Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách ESPAD

„Projekt ESPAD byl iniciován z důvodu nedostatku srovnatelných údajů o užívání návykových látek mezi evropskými dospívajícími. Za účelem sběru těchto údajů byl počátkem 90. let 20. století vytvořen společný metodický protokol, včetně hlavního dotazníku. Z pragmatických důvodů bylo rozhodnuto provádět průzkum

⁴³Anatomie selhání: Dva roky covidu v Česku ve faktech a výrociích - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 03.02.2023]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/casova-osa-covid/r~fd4c3f7e0ec511eb9d470cc47ab5f122/>

*mezi studenty ve třídách, jenž dovrší 16 let v roce sběru dat.*⁴⁴ Toto prakticky znamená, že k testování dochází mezi patnáctiletými a šestnáctiletými studenty. Průzkum je prováděn jednou za 4 roky. První průzkum byl proveden v roce 1995 a nyní sleduje trendy v oblasti užívání alkoholu, drog – omamných a psychotropních látek, hazardních hrách. Cílem studie je zjišťovat trendy mezi mládeží u těchto závislostí a následná komparace primárních výsledků, z důvodu, aby zodpovědnou společností na zjištěné poznatky mohlo být adekvátně reagováno. Výhodou celoevropské studie je, že lze porovnávat jednotlivé trendy mezi státy v čase i mládeže obecně. Je třeba uvést, že státy, jenž se studií účastní, se průběžně mění. Například naše Česká republika provádí studie pravidelně od roku 1995. Albánie například však provedla studie pouze v roce 2011 a 2015. Sousední Rakousko provádí studie od roku 2003. Polsko také od roku 1995 kontinuálně do současnosti.⁴⁵ Účast ve studii ESPAD je ryze dobrovolná a není nijak právně vymahatelná.

4.1. Metodika ESPAD

*„Cílová skupina ESPAD je definována jako studenti, kteří v kalendářním roce šetření dosáhnou věku 16 let a kteří jsou v den šetření přítomni ve třídě průzkumu. Studenti, kteří byli zapsáni do běžného, odborného, všeobecného nebo akademického studia byli zahrnuti. Ti, kteří byli zapsáni buď do speciálních škol, nebo do speciálních tříd pro studenty s poruchami učení nebo s těžkým tělesným postižením byli vyloučeni.*⁴⁶ Výzkum je prováděn formou dotazníků za přítomnosti vyučujícího nebo jiného pedagogického pracovníka – studijní asistent apod. V Itálii byl výzkum proveden kombinovanou formou, kdy v rámci státu byla někde studie provedena tradičně písemně přes dotazník, vyplňován

⁴⁴ Purpose & Methodology | www.espad.org. www.espad.org | The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs [online]. Copyright © 2016 ESPAD [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <http://www.espad.org/purpose-methodology>.

⁴⁵ Participating Countries | www.espad.org. www.espad.org | The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs [online]. Copyright © 2016 ESPAD [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <http://www.espad.org/databases/participating-countries>.

⁴⁶ ESPAD Group (2020), ESPAD Report 2019: Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs, EMCDDA Joint Publications, Publications Office of the European Union, Luxembourg. s. 27

tužkou a v jiných místech elektronicky. Komparací dat bylo zjištěno, že nedošlo k odchylce ve zjištěných datech a odchylka byla označena za uspokojivou.⁴⁷ Lze z toho usoudit, že studenti k této formě přistupovali zřejmě stejně zodpovědně.

4.2. Česká část studie ESPAD ve vztahu k alkoholu

Poslední studie ESPAD byla provedena v roce 2019, kdy bylo odevzdáno 2778 platných dotazníků a z nich 33 bylo vyřazeno. Celkem bylo tedy N = 2735 respondentů.⁴⁸ Přibližné rozložení chlapců a dívek bylo stejné. Vzorek studentů byl napříč celou Českou republikou a kraji. Sběr dat se provádí v České republice od roku 1995 a výsledky ukazují, že dochází k poklesu konzumace alkoholu z dlouhodobého hlediska. Ze studie ESPAD z roku 2019 však můžeme vyčíst, že 95,1% studentů v životě ochutnalo alkohol a, z toho 62,7% v posledních 30 dnech. Dále 38,5% pilo v posledních 30 dnech 5 a více sklenic alkoholu. Ze studentů, kteří pili v posledních 30 dnech, pili alkohol, jich 41,5% konzumovalo alkohol v restauraci a 41,3% si jej koupilo v obchodě. Celkový trend konzumace u chlapců i dívek byl vyrovnaný. Podrobnější vyhodnocení výsledků bude provedeno v praktické části v rámci srovnání výsledků studie s výsledky dotazníkového šetření.

5. Region Turnovska

*„Město Turnov bylo založeno kolem roku 1250 Jaroslavem a Havlem z rodu Markvarticů. Nachází se na řece Jizeře v místech, kde širé rovné pláně přecházejí do podkrkonošské pahorkatiny“.*⁴⁹

Město Turnov je územně samosprávný celek a v rámci samosprávy se řadí do okresu Semily a je největším městem v tomto okrese, dále spadá pod vyšší územní samosprávný celek, jímž je Liberecký kraj a přibližná rozloha města je 22,73 km². Městem protéká řeka Jizera a několik menších potůčků a říček.

⁴⁷ ESPAD Group (2020), ESPAD Report 2019: Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs, EMCDDA Joint Publications, Publications Office of the European Union, Luxembourg. s. 27

⁴⁸ ESPAD Group (2021), ESPAD 2019 Methodology: Methodology of the 2019 European School Survey Project on Alcohol and other Drugs, EMCDDA Joint Publications, Publications Office of the European Union, Luxembourg. s. 11.

⁴⁹Město Turnov, Turnov.cz: *Oficiální stránky města* [online]. [cit. 06.09.2023]. Dostupné z: <https://www.infocentrum-turnov.cz/cs/o-meste/historie.html>

Turnov se také nazývá srdcem Českého ráje zejména z toho důvodu, že Český ráj tvoří většinu blízkého okolí města.

Střední školy na Turnovsku

Na Turnovsku se nacházejí celkem 4 střední školy:

- Střední zdravotnická škola Turnov
- Gymnázium Turnov
- Obchodní akademie, Hotelová škola a Střední odborné učiliště Turnov
- Střední umělecko-průmyslová škola a Vyšší odborná škola Turnov

Na všechny výše uvedené školy docházejí k dennímu studiu žáci ve věku 15 až 16 let. Jakožto cílová skupina vlastního empirického šetření, tito v době COVID-19, nastupovali do prvních ročníků a v době provádění šetření, byli již studenti ročníků 3. Tato skupina byla vybrána také z důvodu komparace postulátu s výše uvedenou studií ESPAD, neboť i tato studie pracuje s mládeží ve věku 15 – 16 let.

5.1. Organizace na Turnovsku se zaměřením na řešení problematiky drog a alkoholu, jako negativních sociálně patologických jevů.

Město Turnov⁵⁰ k řešení dané problematiky má zřízenou Městskou policii Turnov, ve které je zřízen preventista pořádající tematické přednášky po místních základních a středních školách. Dále je zřízen odbor sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD), tento odbor se věnuje dětem a mládeži, dohlíží jako zástupce státu na správné prostředí pro vývoj a výchovu dětí a mládeže v určeném služebním obvodu. (OSPOD Turnov má, uzemní odpovědnost, nikoliv celorepublikovou).

Probační a mediační služba – *„Probační a mediační služba usiluje o zprostředkování účinného a společensky prospěšného řešení konfliktů spojených s trestnou činností a současně organizuje a zajišťuje efektivní a důstojný výkon alternativních trestů a opatření s důrazem na zájmy poškozených, ochranu komunity a prevenci kriminality.*

⁵⁰Město Turnov, Turnov.cz: *Oficiální stránky města* [online]. 2023 [cit. 2023-09-11]. Dostupné z: <https://www.turnov.cz/>

*Probační a mediační služba představuje novou instituci na poli trestní politiky, vychází ze součinnosti dvou profesí – sociální práce a práva, zejména trestního. Vyváženým propojením obou se vytváří nová multi-disciplinární profese v systému trestní justice“.*⁵¹

Policie České republiky, KŘP Libereckého kraje, ÚO Semily – OOP Turnov jakožto územně odpovědný organizační článek, jenž plní úkoly policie, provádí preventivní činnost ve svěřených okresech, je v kontaktu s problémovou mládeží, předává informace a provádí preventivní a represivní opatření.

Na území města taktéž působí občanská sdružení, jako je např.

Advaita z.ú - „*Posláním zapsaného ústavu Advaita je pomáhat lidem ohroženým rizikovým a závislostním chováním uskutečnit změny, které jim umožní žít zdravější a soběstačný život bez sociálního vyloučení.*

Naším cílem je, aby se uživatelé našich služeb zapojili do společnosti přiměřeně ke svému věku a ke svým možnostem.

*V naší vizi jsme stabilním poskytovatelem kvalitních a potřebných služeb v oblasti prevence a léčby závislosti a prevence rizikového chování. Jsme součástí dostupné, koordinované a odpovídajícím způsobem financované sítě zařízení v Libereckém kraji a celé České republice“.*⁵²

Občanské sdružení D.r.a.k., z.s. provádí výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, provádí sociálně terapeutické činnosti, pomáhá při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí, dává základní sociální poradenství a v případě potřeby zprostředkování odborného sociálního poradenství. Sociální pracovník služby dokáže podpořit rodiny například v oblastech péče o dítě, vztahové problémy, vzdělávání dětí zprostředkovává kontakty na různé další organizace pomáhá s bydlením zdravotnickými pomůckami apod.⁵³

⁵¹O nás - PMS - *Probační a mediační služba* [online]. 2023 [cit. 11.09.2023]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/o-nas/>

⁵²ADVAITA. Léčba závislosti a její prevence, Advaita. Advaita, prevence a léčba závislosti [online]. 2023 [cit. 11.09.2023]. Dostupné z: <https://advaitaliberec.cz/>

⁵³SAS Turnovsko. SAS Turnovsko - Občanské sdružení D.R.A.K. z.s. [online]. [cit. 11.09.2023]. Dostupné z: <https://sdruzenidrak.cz/2020/09/sas-turnovsko/>

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část této bakalářské práce bude věnována prevenci užívání alkoholu mládeže na středních školách v regionu Turnovska. Vzhledem k tématu jsem využil standardizované dotazníky, dále jsem provedl řízené rozhovory se školními metodiky prevence. Vzhledem k tomu, že sledované období této práce je období označované jako „pandemie COVID-19“ nebylo přistoupeno k rozhovoru s manažerem prevence kriminality města Turnov strž. Bc. Vladimírem Hladíkem, jenž je zároveň strážník Městské policie v Turnově a nebyl ze stejného důvodu ani proveden rozhovor s vedoucím místního Obvodního oddělení Policie ČR v Turnově npor. Mgr. Milanem Drahoňovským. Jelikož jsem v této době sám byl zařazen na organizačním článku Obvodního oddělení Policie ČR v Turnově, výše uvedený npor. Mgr. Milan Drahoňovský byl v té době mým vedoucím, sám jsem jako policista se specializací na kriminalitu mládeže tak měl dobré povědomí o aktivitách ve vztahu k prevenci užívání alkoholu a mohu tak říci, že vzhledem k platným omezením společnosti, zvýšeným požadavkům na službu Policie ČR, tak tato prevence v této době nebyla prakticky žádná. Tato prevence byla prováděna pouze v rámci běžné hlídkové činnosti v souvislosti s dohledem nad dodržováním v té době platných omezení, jako byla například omezení shromažďování, omezení ve vztahu k vycházení po 22 hod. nebo k dodržování uzavřených restauračních zařízení a barů nebo konzumaci alkoholu na veřejnosti.

1.1 Vymezení rozsahu provedeného dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření bylo provedeno celkem na třech středních školách v regionu Turnovska u žáků narozených v roce 2005 a 2004, těmto žákům v roce 2020 bylo 15 až 16 let a v době pandemie COVID-19, kdy došlo k uzavření škol. Tímto věkem byli tak ve sledovaném věkovém období. Dotazník vyplnilo celkem 187 žáků, 17 dotazníků bylo pro neúplnost vyřazeno, N=170. Genderový poměr platných dotazníků je 117 dívek a 53 chlapců.

Dotazníkového šetření se zúčastnili žáci z těchto škol:

- STŘEDNÍ ZDRAVOTNICKÁ ŠKOLA, Turnov, 28. října 1390, příspěvková organizace
- Gymnázium, Turnov, Jana Palacha 804, příspěvková organizace
- Obchodní akademie, Hotelová škola a Střední odborná škola, Turnov, Zborovská 519, příspěvková organizace

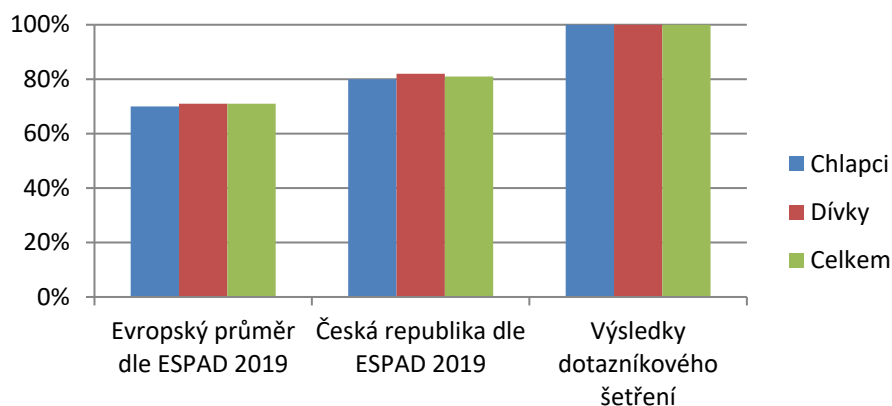
1.2 Dostupnost alkoholu pro mládež

Dostupnost alkoholu pro mládež a podrobná data k odpovědím jsou čerpány z doplňkové tabulky ESPAD (z roku 2019), kde lze nalézt podrobné výsledky a tato tabulka je uvedena na jejich webu.⁵⁴ V následujících kapitolách, tak bude provedena komparace dat.

1.2.1 Pivo

Dle doplňkové tabulky studie ESPAD z roku 2019 je zjištěno, že 81% dotázaných studentů z České republiky hodnotilo dostupnost alkoholického piva jako spíše snadnou nebo velmi snadnou. V této odpovědi tuto možnost označilo 80% chlapců a 82% dívek. Celkový evropský průměr je 71%, kdy tuto možnost označilo průměrně 70% chlapců a 71 % dívek. V rámci provedeného vlastního dotazníkového šetření všichni studenti hodnotili dostupnost alkoholického piva v době pandemie COVID-19 jako spíše snadnou nebo velmi snadnou. V této části jsou tak studenti v regionu Turnovska ve výrazném nadprůměru. Viz. Přiložený graf.

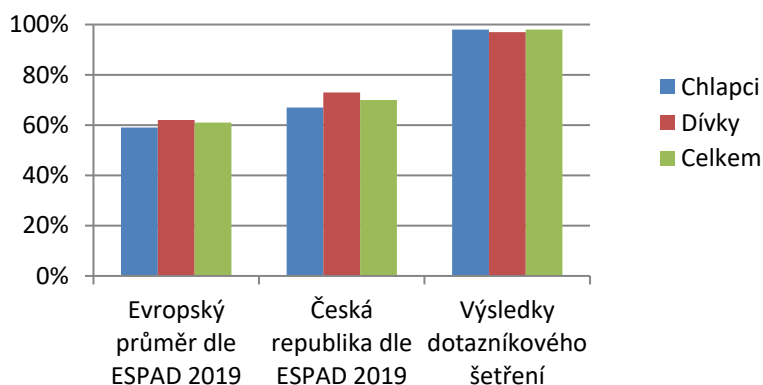
⁵⁴ ESPAD Group (2020), ESPAD Report 2019: Additional Tables, Publications Office of the European Union, Luxembourg. [online]. [cit. 11.09.2023]. Dostupné z http://www.espad.org/sites/espad.org/files/20203880_TD0320532ENN_PDF.pdf

Tabulka 1 - Spíše snadná nebo velmi snadná dostupnost alk. piva.

1.2.2 Cider

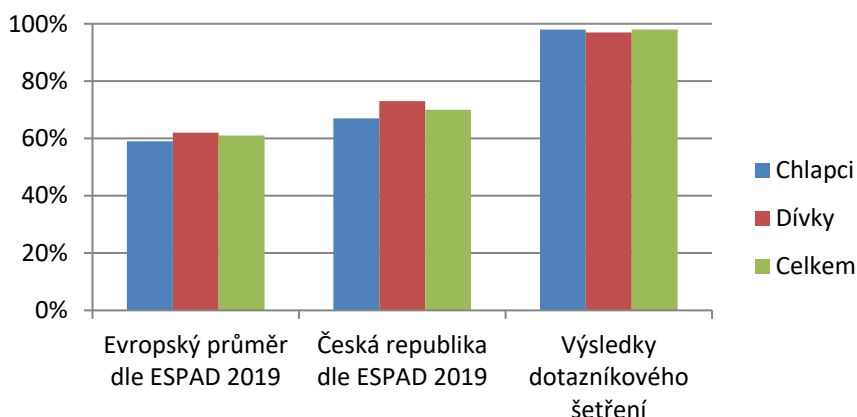
V této tabulce je k alkoholickému nápoji zvanému cider uvedeno, že 70% dotázaných studentů z České republiky hodnotilo dostupnost jako spíše snadnou nebo velmi snadnou. V této odpovědi tuto možnost označilo 67% chlapců a 73% dívek. Celkový evropský průměr je 61%, ve složení odpovědí 59% chlapců a 62% dívek. Průměr dle dotazníkového šetření je 98%, kdy si tuto odpověď vybralo 98% chlapců a 97% dívek.

Tabulka 2 - Spíše snadná nebo velmi snadná dostupnost cideru

1.2.3 Sladké alkoholické nápoje

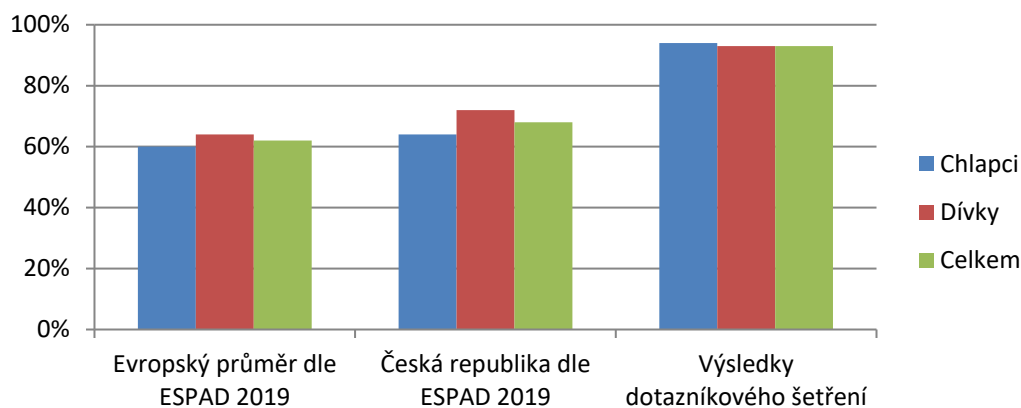
K sladkým alkoholickým nápojům je uvedeno, že 54% dotázaných studentů označilo, že by pro ně bylo spíše snadné nebo velmi snadné si takový alkoholický nápoj opatřit. Tuto odpověď volilo 52% chlapců a 57% dívek. Celkový evropský průměr je 56%, ve složení 55% chlapců a 58% dívek. Dle dotazníkového šetření si jednu z těchto možností vybralo celkem 98% studentů ve složení 97% dívek a 98% chlapců.

Tabulka 3 - Spíše snadná nebo velmi snadná dostupnost sladkých alkoholických nápojů

1.2.4 Víno

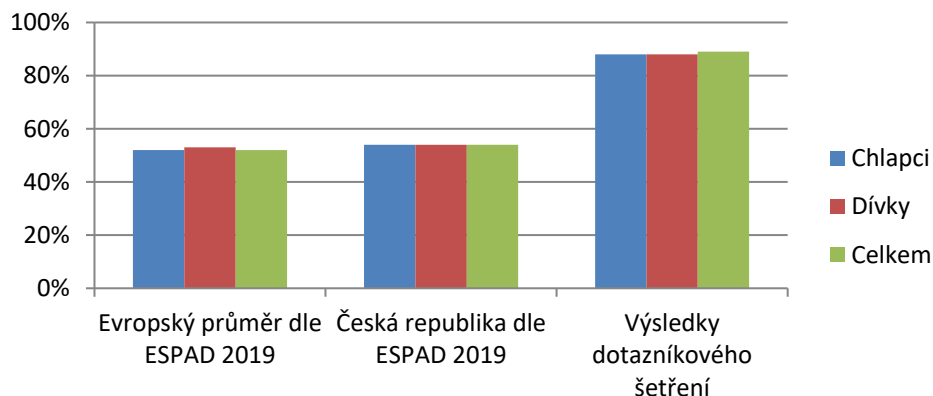
Ve vztahu k alkoholickému vínu celkem 68% českých studentů a studentek označilo jako spíše snadnou nebo velmi snadnou možnost opatření si tohoto druhu alkoholického nápoje. Chlapci takto odpověděli celkem v 64% případů a dívky v 72% případů. Celkový evropský průměr je 62%, ve složení 60% chlapců a 64% dívek. Tuto možnost si dle provedeného dotazníkového šetření vybralo 93% studentů, ve složení 94% chlapců a 93% dívek.

Tabulka 4 - Spíše snadná nebo velmi snadná dostupnost vína

1.2.5 Destiláty, pálenky

V případě destilátů a pálenek jako spíše snadnou nebo velmi snadnou možnost zvolilo celkem 54% dotázaných, kdy totožné procento odpovědi bylo zvoleno mezi chlapci i dívkami. Evropský průměr je 52% dotázaných, ve složení 52% chlapců a 53% dívek. Dle dotazníkového šetření byl zjištěn průměr ve výši 89% dotázaných, ve složení 88% chlapců a shodně 88% dívek.

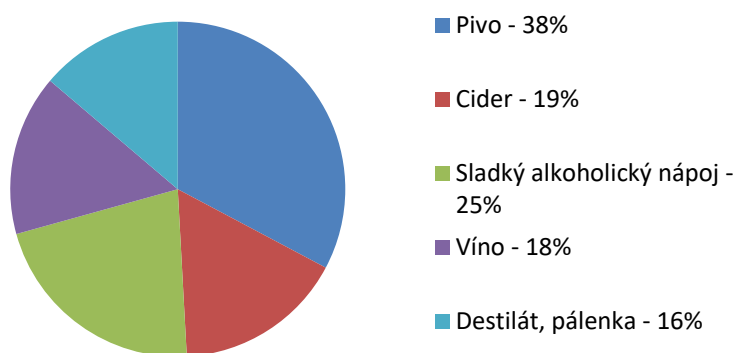
Tabulka 5 - Spíše snadná nebo velmi snadná dostupnost destilátů a pálenky

Pokud jde o celkovou dostupnost alkoholu, je třeba poznamenat, že jako spíše snadné nebo velmi snadné opatření některého ze shora uvedených nápojů si tuto možnost zvolilo celkem 87% českých studentů, ve složení 87% chlapců a 89% dívek. Evropský průměr je 78%, ve složení 77% chlapců a 79% dívek. Dle dotazníkového šetření je zjištěno, že 100% dotázaných studentů hodnotí dostupnost nějakého z alkoholu jako spíše snadnou nebo velmi snadnou.

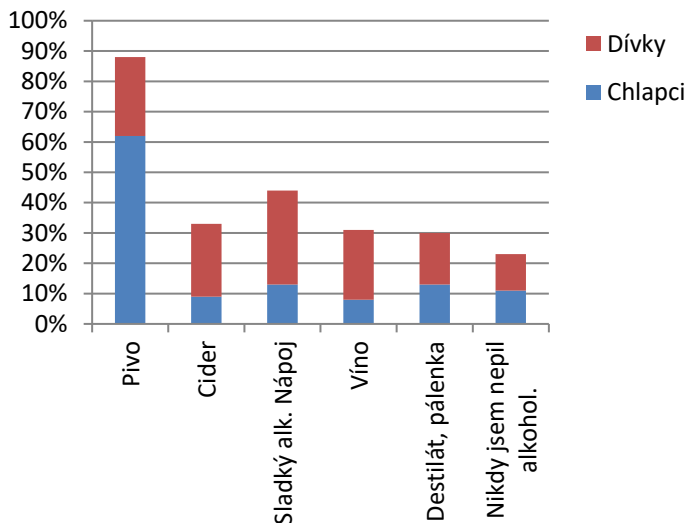
2.1 Preferované druhy alkoholu, jejich množství

V rámci prováděného dotazníkového šetření byla také sledována oblíbenost alkoholu mezi mládeží, z provedeného průzkumu bylo zjištěno, že nejčastěji mládež konzumovala pivo, které preferovali zejména chlapci a hned na druhém místě byli sladké alkoholické nápoje, jako je „Malibu, zelená, Jelzin apod.“ Tento druh alkoholu je dle šetření nejčastěji preferován dívkami. Nejméně často volenou variantou byla pálenka a destiláty. Při této volbě bylo přípustné více odpovědí.

Nejčastější volba při konzumaci alkoholu

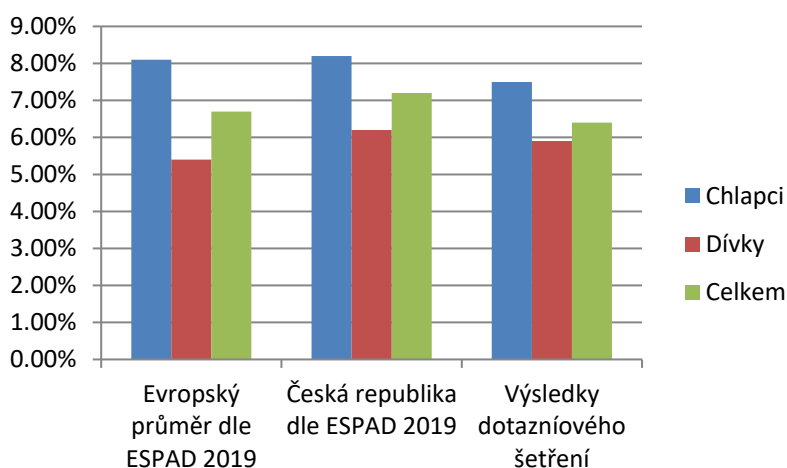
Tabulka 6 - Nejčastější volba při konzumaci alkoholu

Tabulka 7 - Nejčastější volba při konzumaci alkoholu, rozdělení dle pohlaví

2.2 První zkušenost s alkoholem

Dle evropského průměru se ve věku 13 let a méně opilo 6,7 % respondentů ve složení 8,1 % chlapců a 5,4 % dívek. V České republice to bylo 7,2 % respondentů, ve složení 8,2 % chlapců a 6,2 % dívek. Dle provedeného dotazníkového šetření bylo zjištěno, že se ve věku 13 let a méně opilo celkem 6,4% respondentů, dále to byla volba 7,5 % chlapců a 5,9 % dívek.

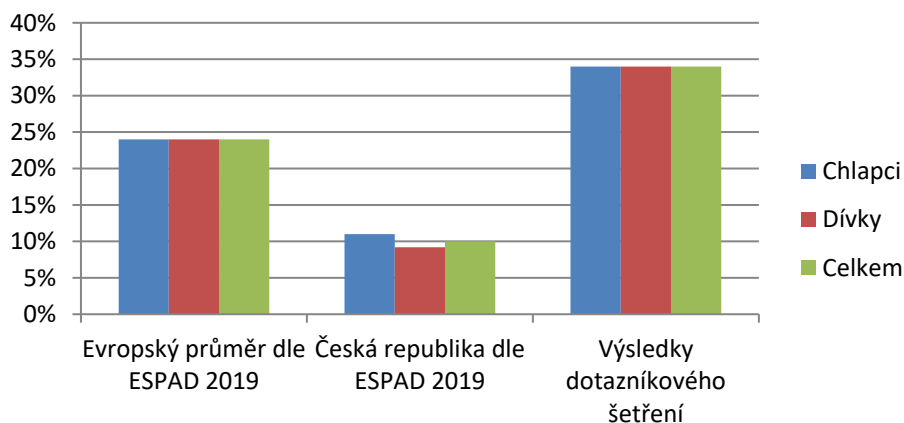

Tabulka 8 - První zkušenost s opitím alkoholem ve věku pod 13 let

2.3 Frekvence konzumace alkoholu

Tato část je věnována porovnání frekvence pití alkoholu v době domácí výuky oproti běžné frekvenci. Z tohoto důvodu dojde k porovnání otázky, jenž je v dotazníku ESPAD formulována jako: „Kdy jste naposledy pili alkohol?“ s otázkou, jenž jsem v dotazníku formuloval: „Jak často jste v období domácí výuky pili alkohol? Otázka necílí na pití přímo během výuky ale kdykoliv během dne, v období distanční výuky, možnosti zobrazují četnost pití alkoholu.“ Možnosti frekvence pití alkoholu jsem zvolil totožné, jako jsou v případě dotazníku ESPAD.

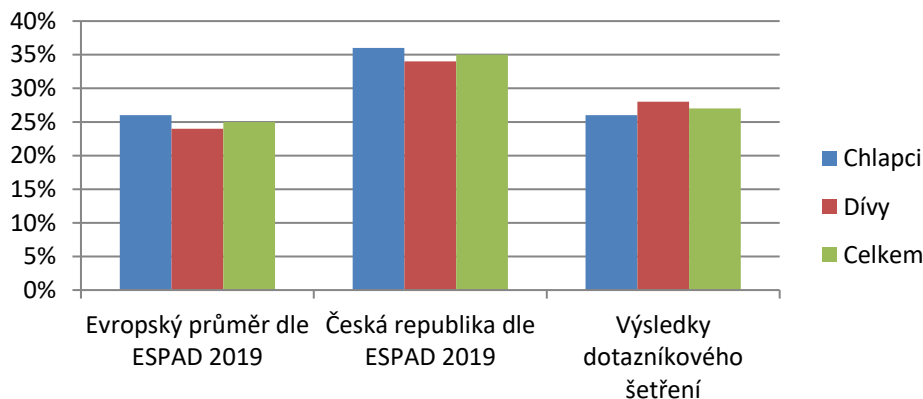
Dle dotazníku 10% českých studentů nikdy nepili alkohol. Tuto možnost zvolilo 11% chlapců a 9,2% dívek. Zde považuji za přínosné k celkovému kontextu připomenout, že studie je prováděna mezi studenty ve věku 15 – 16 let věku a hranice, kdy zákon povoluje umožnit člověku konzumovat nebo kupovat alkohol je v České republice 18 let. Evropský průměr je 24%, tato volba je v průměru četnosti stejná jak u chlapců, tak i dívek. Dotazníkovým šetřením bylo zjištěno, že 34% studentů v období domácí výuky nikdy nepili alkohol, kdy takto odpovědělo 34% chlapců i 34% dívek.

Tabulka 9 - Četnost pití alkoholu v období domácí výuky, odpověď - "Nikdy jsem nepil alkohol"

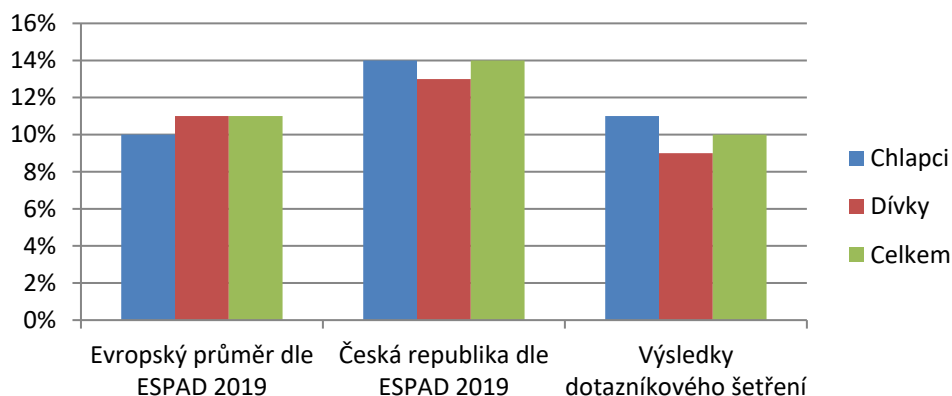
Konzumaci alkoholu v rozmezí 1 až 7 dní zvolilo v průměru 35% českých studentů ve složení 36% chlapců a 34% dívek. Tato volba byla také nejčastější.

Evropský průměr je 25% v celkovém složení 26% chlapců a 24% dívek. Dle dotazníkového šetření tuto variantu zvolilo 27% dotázaných v poměru 26% chlapců a 28% dívek.

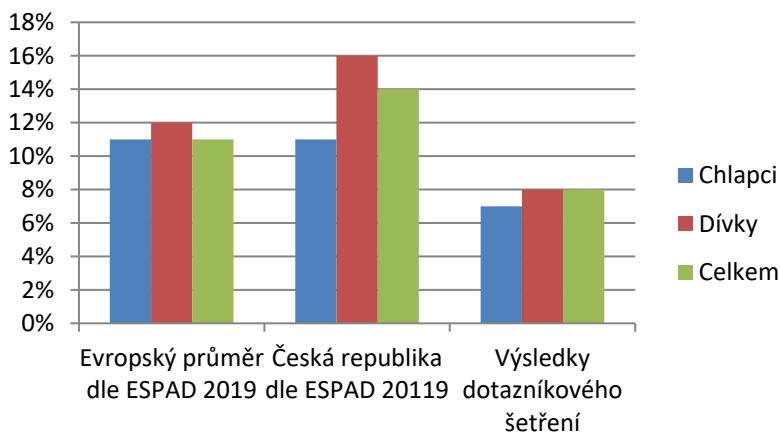
Tabulka 10 - Četnost pití alkoholu v období domácí výuky, odpověď - 1 až 7 dní

Konzumace alkoholu v časovém horizontu 8 až 14 dní zvolilo v průměru 14% českých studentů, genderové zastoupení 14% chlapců a 13% dívek. Evropský průměr je 11%, v celkovém složení 10% chlapci a 11% dívky. Dle dotazníkového šetření byl zjištěn průměr 10% dotázaných ve složení 11% chlapců a 9% dívek.

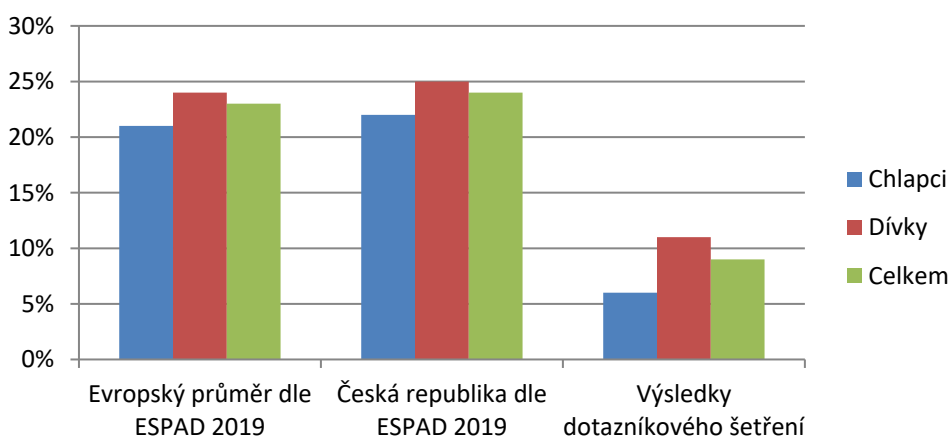
Tabulka 11 - Četnost pití alkoholu v období domácí výuky, odpověď - 8 až 14 dní

Frekvence konzumace alkoholu v časovém rozmezí 15 až 30 dní zvolilo 14% českých studentů v poměru 11% chlapců a 16% dívek. Evropský průměr je 11% v poměru 11% chlapců a 12% dívek. Výsledek dotazníkového šetření je 8% dotázaných ve složení 7% chlapců a 8% dívek.

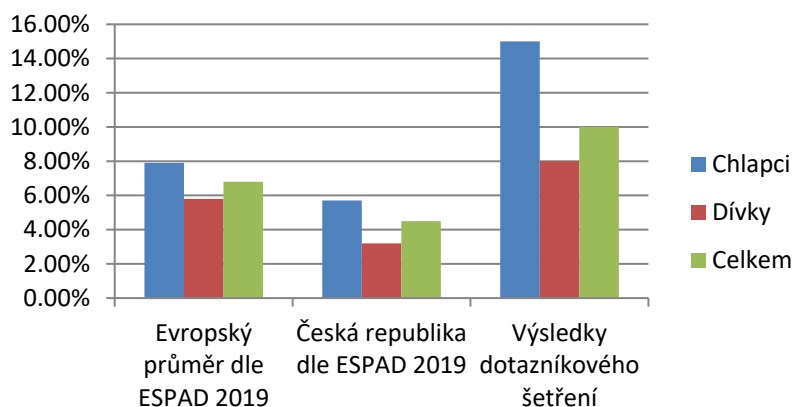
Tabulka 12 - Četnost pití alkoholu v období domácí výuky, odpověď - 15 až 30 dní

Frekvence konzumace alkoholu v časovém rozmezí 1 měsíc až 1 rok zvolilo 24% českých studentů, v poměru 22% chlapců a 25% dívek. Tato volba byla druhá nejčastější. Evropský průměr je 23% v poměru 21% chlapců a 24% dívek. Dotazníkovým šetřením byl zjištěn celkový výsledek 9% v poměru 6% chlapců a 11% dívek.

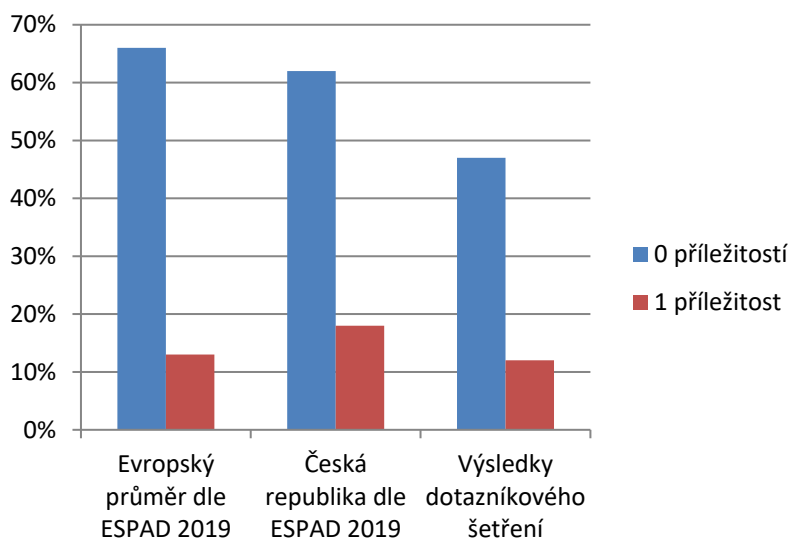
Tabulka 13 - Četnost pití alkoholu v období domácí výuky, odpověď - 1 měsíc až 1 rok

Konzumaci alkoholu před více než rokem si zvolilo 4,5% českých studentů ve složení 5,7% chlapců a 3,2% dívek. Evropský průměr u této volby je 6,8% ve složení 7,9% chlapců a 5,8% dívek. Možnost méně než 1 za rok v dotazníkovém šetření zvolilo 10% všech dotázaných, ve složení 15% chlapců a 8% dívek.

Tabulka 14 - Četnost pití alkoholu v období domácí výuky, odpověď - Méně než 1 za rok

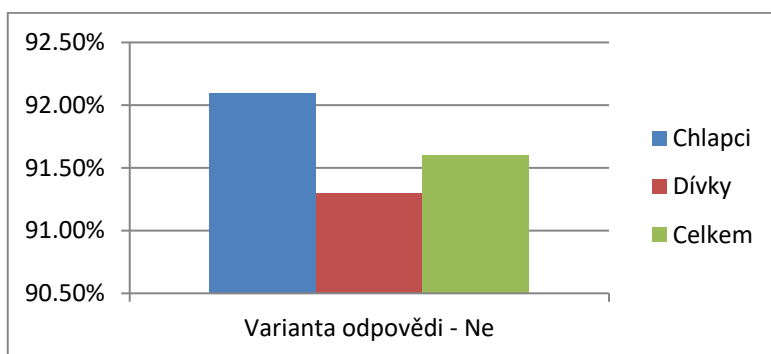
Studie ESPAD 2019 se také zabývala otázkou, při kolika příležitostech mládež konzumovala v posledních 30 dnech 5 a více alkoholických nápojů při jedné příležitosti. V případě České republiky odpovědělo 62% respondentů, že ani jednou. 18% respondentů odpovědělo, že pouze jednou. Evropský průměr je 66% mládeže, jenž nekonzumovala 5 a více alkoholických nápojů při jedné příležitosti. Varianta jednou byla vybrána v průměru ve 13% případů. Z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že v období pandemie COVID-19, 47% respondentů nikdy nekonzumovalo 5 a více alkoholických nápojů, variantu, jednou si vybralo 12% respondentů.

Tabulka 15 - Četnost vypití více než 5 nápojů při jedné příležitosti

2.4 Frekvence konzumace alkoholu v porovnání mezi obdobím domácí výuky a současností.

V rámci dotazníkového šetření byla položena otázka „Konzumoval jste častěji alkohol během pandemie COVID-19, oproti současnosti?“ Na tuto otázku celkem 91,6% odpovědělo, že ne. Takto odpovědělo také 92,1% chlapců a 91,3% dívek.

Tabulka 16 - Konzumoval jste častěji alkohol během pandemie COVID-19, oproti současnosti ? Varianta odpovědi "NE"

2.5 Vyhodnocení rozhovoru s metodikou prevence zúčastněných škol

Byl proveden řízený rozhovor s metodikem prevence na Střední zdravotnické škole v Turnově, Mgr. Daliborem Jandíkem a dále s metodičkou prevence na Obchodní akademii, Hotelové škole a Střední odborné škole v Turnově – Mgr. Kateřinou Řezníkovou. V rámci rozhovoru bylo cílem zjistit, jaká je pracovní náplň metodika prevence, jak se role proměnila v době domácí výuky při pandemii COVID-19, zda probíhali v té době nějaké programy například on-line, a pokud ano tak jaké. Dalším cílem bylo zjistit, zda tito metodici prevence po ukončení domácí výuky a návratu do škol, zaznamenali nějaké potíže, nebo nárůst potíží mezi mládeží, jenž by byly způsobeny nebo spojeny s konzumací alkoholu.

Oslovení preventisté shodně uvedli, že jejich pracovní náplní je zprostředkovávání preventivních aktivit, poskytování lektorské činnosti v rámci školy a řešení sociálně patologických jevů. Metodicky podporují své kolegy a poskytují poradenství žákům. Vycházejí mimo jiné z vlastních pozorování studentů a následně se individuálně zaměří na zjištěné problémy.

Během domácí výuky neprobíhal žádný preventivní program. Probíhala pouze on-line nespecifická obecná prevence, která spočívala v osobnějším a citlivějším přístupu učitelů ke svým žákům. V případě Mgr. Jandíka jakožto tělocvikáře, se to projevilo například ve snaze udržet tělesnou kondici žáků.

Žádný z preventistů po ukončení domácí výuky nezaznamenal nárůst problémů mezi mládeží spojených s konzumací alkoholu.

ZÁVĚR

Tato práce měla za cíl deskripci a analýzu souboru relevantních poznatků fenoménu závislosti na alkoholu u sociální skupiny mládeže v oblasti Turnovska. Tohoto cíle mělo být dosaženo komparací primárních výsledků vlastního šetření s výsledky studií ESPAD. Vzhledem k omezením společnosti z důvodu pandemie COVID-19, kdy běžná populace byla vystavena zvýšené psychické zátěži způsobené restrikcemi a obavami z neznámé nemoci, byla vytvořena a průzkumy potvrzena hypotéza, že roste konzumace alkoholu v období pandemie COVID-19.

Z provedeného dotazníkového šetření bylo zjištěno, že mládež v regionu Turnovska v období pandemie COVID-19 výrazně více hodnotila dostupnost alkoholu jako spíše snadnou nebo velmi snadnou. V případě, že se rozhodli ke

konzumaci alkoholu, bylo pivo jejich nejčastější volbou, kdy tato varianta byla preferována zejména chlapci. Druhou nejčastější variantou byly sladké alkoholické nápoje, tyto zase pro změnu primárně preferovali dívky. První opití alkoholem ve věku 13 let a méně je u skupiny respondentů na úrovni evropského průměru. Evropský průměr této zkušenosti je nižší než průměr České republiky. Lze tedy konstatovat, že skupina respondentů průměrně začíná s opíjením alkoholem později, než je průměr ČR. Celková frekvence konzumace alkoholu v době pandemie COVID-19 dle informací zjištěných z dotazníkového šetření vyznívá pozitivně, neboť konzumace alkoholu byla celkově nižší, než je tomu v rámci evropského průměru i průměru ČR. Tento jev lze logicky vysvětlit restrikcemi, jenž omezovali zejména konzumaci alkoholu a otevírací dobu podniků prodávající alkohol. Respondenti jsou taktéž pod evropským i českým průměrem co do počtu vypitých sklenic, neboť méně často konzumovali 5 a více sklenic alkoholického nápoje. Tyto výsledky odpovídají zjištění, kdy celkem 91,6% respondentů odpovědělo, že během pandemie COVID-19 nekonzumovali častěji alkohol. Závěrem lze tedy uvést, že přesto, že alkohol vnímali jako výrazně snáze dostupnější, tak jej konzumovali méně často i v menším množství.

Toto zjištění je v souladu s tiskovou zprávou ze dne 27.01.2021, jenž vydal Národní ústav duševního zdraví, ve které se konstatuje, že dle studie Winklerova týmu na reprezentativním vzorku pro českou populaci je sice zjištěn nárůst konzumace alkoholu během pandemie COVID-19 z 4,07% na 6,39%, zároveň ale má pandemie odlišný vliv na konzumenty časté a mírné. Zatímco u častých konzumentů došlo k uvedenému nárůstu, tak v případě mírných konzumentů alkoholu došlo ke snížení spotřeby alkoholu.

Provedeným dotazníkovým šetřením mezi studenty tak bylo zjištěno, že z hlediska konzumace alkoholu měla pandemie COVID-19 a restrikce pozitivní vliv na tento negativní sociální jev, jakým konzumace alkoholu mládeží bezesporu je.

POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY

Monografické publikace:

1. URBAN, Lukáš; DUBSKÝ, Josef; BAJURA, Jan. Sociální deviace. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 231 s. ISBN 978-80-7380-397-1.
2. ŠEDIVÝ, V., VÁLKOVÁ, H. Lidé, alkohol a drogy. Praha: Naše vojsko, 1988, 160 s. ISBN 28-049-88.
3. GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3.
4. SEKOT, Aleš. Úvod do sociální patologie. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5261-1.
5. SKÁLA, Jaroslav. ...až na dno!? Fakta o alkoholu a jiných návykových látkách. Praha: Avicem, 1988.
6. URBAN, Lukáš; DUBSKÝ, Josef; BAJURA, Jan. Sociální deviace. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 231 s. ISBN 978-80-7380-397-1. s 128-129.
7. CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., DVOŘÁKOVÁ, Z., ORLÍKOVÁ, B., ROUS, Z., ČERNÍKOVÁ, T. 2023. Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022 [Summary Report on Addictions in the Czech Republic in 2022] CHOMYNOVÁ, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.
8. CHOMYNOVÁ, P., DVOŘÁKOVÁ, Z., GROHMANNOVÁ, K., ORLÍKOVÁ, B., GALANDÁK, D., ČERNÍKOVÁ, T., FRANKOVÁ, E., LUCKÝ, M. 2024. Zpráva o alkoholu v České republice 2023 [Report on Alcohol in the Czech Republic 2023] Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 978-80-7440-334-7.
9. CONVOY, K, Souvislost mezi vybranými osobnostními charakteristikami Cattellova 16faktorového modelu osobnosti, rodinnými faktory a mírou konzumace alkoholu. *Adiktolog. prevent. léčeb. praxi.* 2022;5(3).
10. KALINA, Kamil. Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 80-86734-05-6.
11. PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. Pedagogický slovník. 4., aktualiz. vyd. [i.e. Vyd. 5.]. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-416-8.
12. MACEK, Petr. *Adolescence*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-747-7.

13. KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. Kriminální taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4.
14. ESPAD Group (2020), ESPAD Report 2019: Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs, EMCDDA Joint Publications, Publications Office of the European Union, Luxembourg.
15. ESPAD Group (2021), ESPAD 2019 Methodology: Methodology of the 2019 European School Survey Project on Alcohol and other Drugs, EMCDDA Joint Publications, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Právní normy:

1. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 429/2022 Sb., (trestní zákoník).
2. Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění zákona č. 220/2021 Sb.,
3. Vyhláška č. 248/2018 Sb., Vyhláška o požadavcích na nápoje, kvasný ocet a droždí, ve znění
4. Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění zákona č. 220/2021 Sb.,
5. Mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví č.j. MZDR 10676/2020-1/MIN/KAN ze dne 10.03.2020.

Internetové prameny:

1. E-learning VŠCHT Praha [online]. Copyright ©9 [cit. 02.02.2023]. Dostupné z: https://e-learning.vscht.cz/knihy/uid_es-007/chemicky_slovník.pdf. s 5.
2. Ráček, Jaroslav. "Pivo jako potravina." [online]. České pivo 2023. [cit. 04.02.2024] Dostupné z: <https://ceske-pivo.cz/pz/prof-mudr-jaroslav-racek-drsc-pivo-jako-potravina>.
3. Do pochvy si zavedla tampon nasáklý vodkou. Zkolabovala - Deník.cz. Deník.cz - informace, které jsou vám nejbliž [online]. Copyright © [cit. 05.03.2023]. Dostupné z: https://www.denik.cz/ze_sveta/do-pochvy-si-zavedla-tampon-nasakly-vodkou-zkolabovala-20130724.html

4. 5 Shocking Ways Your Kids Try to Get Drunk - ABC News. ABC News - Breaking News, Latest News and Videos [online]. Copyright © [cit. 05.03.2023]. Dostupné z: <https://abcnews.go.com/Health/shocking-ways-kids-drunk/story?id=17281602>
5. Národní zdravotnický informační portál [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2023 [cit. 24.08.2023]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/rejstrikovy-pojem/360>. ISSN 2695-0340.
6. Národní zdravotnický informační portál [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2023 [cit. 24.08.2023]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/778-ucinky-alkoholu-na-chovani-cloveka>. ISSN 2695-0340.
7. Alkohol. [online]. Toxikologické informační středisko, Klinika pracovního lékařství VFN a 1. LF UK [cit. 24.08.2023]. Dostupné z: <https://www.tis-cz.cz/index.php/informace-pro-verejnost/alkohol>
8. KRAJSKÁ HYGIENICKÁ STANICE | Alkohol a zdraví. KRAJSKÁ HYGIENICKÁ STANICE | Úvod [online]. Copyright © Copyright 2007 [cit. 01.02.2023]. Dostupné z: <https://www.khsova.cz/homepage/zdravi2020-detail/12608>
9. www.espad.org | The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs [online]. Copyright ©q [cit. 02.02.2023]. Dostupné z: http://www.espad.org/sites/espad.org/files/TD0221506ENN_002.pdf. s 17.
10. Ing. Jaroslav Zikmund. Ing. Jaroslav Zikmund [online]. [cit. 2023-09-06]. Dostupné z: <http://www.zikmund.org/alkohol/stanoveni.htm>
11. COVID-19. Redirecting to <https://vaccination-info.eu/en> [online]. Copyright © European Centre for Disease Prevention and Control [cit. 02.02.2023]. Dostupné z: <https://vaccination-info.eu/cs/informacni-listy-o-onemocnenich/covid-19>.
12. Koronavirus zřejmě opravdu unikl z laboratoře, tvrdí Hostomský s Prymulou - Novinky. [online]. Copyright © 2003 [cit. 02.02.2023]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-koronavirus-unikl-z-laboratore-nedbalym-cinanim-domnivaji-se-hostomsky-s-prymulou-40420065>.
13. Anatomie selhání: Dva roky covidu v Česku ve faktech a výrociích - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 03.02.2023]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/casova-osa-covid/r~fd4c3f7e0ec511eb9d470cc47ab5f122/>
14. Purpose & Methodology | www.espad.org. www.espad.org | The European School Survey Projecton Alcohol and Other Drugs [online]. Copyright © 2016 ESPAD [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <http://www.espad.org/purpose-methodology>.

15. Participating Countries | www.espad.org. www.espad.org | The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs [online]. Copyright © 2016 ESPAD [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <http://www.espad.org/databases/participating-countries>.
16. Město Turnov, [Turnov.cz](http://turnov.cz): Oficiální stránky města [online]. [cit. 06.09.2023]. Dostupné z: <https://www.infocentrum-turnov.cz/cs/o-meste/historie.html>
17. O nás - PMS - Probační a mediační služba [online]. 2023 [cit. 11.09.2023]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/o-nas/>
18. ADVAITA. Léčba závislosti a její prevence, Advaita. Advaita, prevence a léčba závislosti [online]. 2023 [cit. 11.09.2023]. Dostupné z: <https://advaitaliberec.cz/>
19. SAS Turnovsko. SAS Turnovsko - Občanské sdružení D.R.A.K. z.s. [online]. [cit. 11.09.2023]. Dostupné z: <https://sdruzenidrak.cz/2020/09/sas-turnovsko/>

PŘÍLOHY

1. Vzorový standardizovaný dotazník – nevyplněný.

Příloha č. 1

Dotazník sk. 1

Jaké je tvé pohlaví? Muž Žena

Kdy jsi se narodil/a? Rok 20.... Měsíc narození: ..

Jak obilně by podle tebe bylo získat každý z následujících nápojů?

	Nemožná	Velmi obtížná	Spíše obtížná	Spíše snadná	Velmi snadná	Nevím
Pivo	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Cider	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sladký alk. nápoj*	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vino	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Destilát, pálenka	☐	☐	☐	☐	☐	☐

*Např. Malibu, "Zelená", Jetzin apod.

Při kolika příležitostech (pokud vůbec) jste pil/a nějaký alkoholický nápoj?

Počet příležitostí:	0	1 až 2	3 až 5	6 až 9	10 až 18	20 až 38	40 a více
Za Vašeho života	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Během posledních 12 měsíců	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Během posledních 30 dnů	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Jak často jste v období domácí výuky pil/a alkohol? Otázka neclní na pití alkoholu přímo během výuky ale kdykoliv během dne, v období distanční výuky, možnosti zobrazují četnost pití alkoholu.

Nikdy jsem nepil alkohol	☐
1 až 7 dní	☐
8 až 14 dní	☐
15 až 30 dní	☐
1 měsíc až 1 rok	☐
Méně než 1 za rok	☐

Který z alkoholických nápojů jste pil/a nejčastěji?

Nikdy jsem nepil alkohol	☐
Pivo	☐
Cider	☐
Sladký alk. Nápoj*	☐
Vino	☐
Destilát, pálenka	☐

*Např. Malibu, "Zelená", Jetzin apod.

Pokud jsi pil/a uvedený alkohol, jaké to bylo množství?

	Nikdy jsem nepil	Ména než 0,5 l	0,5 l až 1 l	1,1 l až 2 l	více než 2 l
Pivo	☐	☐	☐	☐	☐
Cider	☐	☐	☐	☐	☐
Sladký alk. Nápoj*	☐	☐	☐	☐	☐
Vino	☐	☐	☐	☐	☐
Destilát, pálenka	☐	☐	☐	☐	☐

*Např. Malibu, "Zelená", Jetzin apod.

Na níže uvedené stupnici uveď, jak opilý jste byl v případě konzumace alkoholu.
1 = necitil jsem účinek, 10 = silně opilý, výpadek paměti apod.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

V době pandemie COVID-19, vzpomeňte si, kolikrát (pokud vůbec) jste vypil 5 a více nápojů při jedné příležitosti?

Nikdy	☐	3 až 5	☐
1	☐	6 až 9	☐
2	☐	10 a více	☐

V kolika letech (pokud vůbec) jste poprvé udělal následující věc?

	Nikdy	9 let nebo méně	10 let	11 let	12 let	13 let	14 let	15 let	16 let a více
Vypít jednoho piva	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vypít jednoho cideru (lahve, plechovka apod.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Alespoň sklenička sladkého alk. Nápoje*	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Alespoň sklenička vína	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Alespoň sklenička destilátu, pálenky apod.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Opítí alkoholem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

V době pandemie COVID-19, zaznamenal jste zvýšený počet možností, kdy konzumovat alkohol?

Ano Ne

Konzumoval jste častěji alkohol během pandemie COVID-19, oproti současnosti ?

Ano Ne

Zaznamenali jste u matky během pandemie COVID-19 zvýšenou konzumaci alkoholu ?

Ano Ne

V případě, že ano, o jak vysoký nárůst se jednalo ? 1 znamená nepatrně, 5 velmi výrazně.

1 2 3 4 5

V případě, že jste během pandemie COVID-19 konzumoval alkohol, jakým nejčastějším způsobem to bylo ? Stačí několika slovy napsat např. park s kamarády, online při hraní her apod.

V době pandemie COVID-19, hráli jste digitální hry ? Pokud ano, kolik hodin denně ?

Nehrál/a jsem žádné dig. hry 1h-2h 2h-3h 3h-4h 4h-5h 5h-6h více

V době pandemie COVID-19, kolik času odhadem v hodinách jste denně trávili na sociálních sítích ? (Program sloužící k školní výuce se nepočítá.)

Soc. sítě jako např. Youtube, tiktok, Instagram, twitter, facebook, snapchat, twitch a další

Neuváděl jsem žádný čas 1h-2h 2h-3h 3h-4h 4h-5h 5h-6h více

Setkal jste se v online prostředí s nějakou reklamou na alkohol, nebo akcí neodmyslitelně spojenou s užíváním alkoholu ?

Nic takového jsem neviděl V malé míře ano Ve větší míře ano Určitě ano a tím neustále

Setkal jste se v online prostředí s nějakou reklamou nebo spotem odrazujícím od pití alkoholu ?

Nic takového jsem neviděl V malé míře ano Ve větší míře ano Určitě ano a tím neustále

Jak často sledujete své oblíbené influencery na sociálních sítích ? Youtube, tiktok, Instagram, twitter, facebook, snapchat, twitch a další sociální sítě...

obdobně jako dříve 1x denně 2x-4x denně 5x-6x denně neustále nebo se neustále